

308474

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2

దెన్నపట్టణము 1915 సం॥ మే నెల 15 వ తేది శనివారము

No. 39

నంబరుము. ౨

రాక్షస నామ సంవత్సర విజయ నామ సంవత్సర ప్రథమం.

నంచిక 3౯

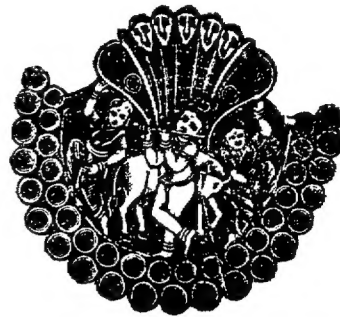
గమనింపుడు

నాణ్యమైన మద్రాస్ ట్రిబ్యునల్స్ 1-కి రు 1-0-0
 చలువచేసిన డిట్టమైన వలబనియను 1-కి రు 0-8-0
 మేజోల్లు జరిగి ఆణాలు మొదలు రు 1-4-0 వరకు
 రికంవారి కలవు. నాణ్యమైన, 4 ప్లాపులు రి ఆప్టవోలు శం
 కరాభరణం మేజోల్ల కలవు హోస్టియం ఒక సంవత్సరం
 గారంటీ రు 17-0-0. లైసికల్ ఏటెర్ల ట్యూబులు మానద
 అతి సరసము.
 క్రొత్త సైకిల్ ఏటెర్లతో నా 1-కి క్రయం రు 66-0-0
 ,, ,, చాకిరకం టైర్లతో 1-కి ,, రు 55-0-0
 గురువులే నీ హోస్టియం వాయిం చ నేర్పు పుస్తకం 3-0-0
 మద్రాస్ ట్రిబ్యునల్స్ సప్లయింగ్ ఏజెంట్.
 15 బ్రాడ్వే మద్రాసు.

గృహనిర్మాణములో అనవసరమైన
 ప్రయమును తగ్గింపుడు.
 టేకుమానులు.

గృహము నిర్మించుటలో ముఖ్యమైన ఖర్చుకలవయే
 అట్టి కలవకొనుటయందు కొంచెము జాగరూకతగా నుండిన
 చాలలాభము కలదు. కేయేల, మానద గృహములో కావల
 సిన రంగును టేకుకలవ చిన్న కిటికీలనుంచి దూలములు వరకు
 పనికివచ్చు అన్ని రకములు; కమ్ములు, వానములు, బల్లలు,
 దూలములు, పెద్దమానులు, చవుకగా దొరకును.
 ఆర్. య్. ఆర్. బటన్సు.
 స్టీలుమార్కు పలకలు రీఫరుబద్ధము మొదలు గాగల
 కన్నీ మరయుతర మార్కుకల పయన్న మద్రాసు ధరలకంటె
 తక్కువ. తెజవాడ, తెనాలి, బందరు గుంటూరు, బాపట్ల
 తాలూకాలు నివాసు రాజ్యములో కొన్ని తాలూకానున్న
 మద్రాసుకంటె కాకినాడ, సామీప్యము; రయిలుచావీలు
 తక్కువ. కావలసినవారు యిట్లు వ్రాయుడు.
 ఆచంట సుబ్బారాయుడుగారు.
 కంట్రాక్టర్లు, కల్పవర్తకులు, కాకినాడ.

22-వ స్నేగల (సవరము) బంగారు.
 (ఇందుకు పూచీపడగలము)

గెజల్ నాగర్
 1 1/2 సవరము మొత్తు
 నెల రు. 80-8-0

మతియనివిధములగు బంగారునగలు, తెండినగలు, రాళ్లు
 చెక్కిననగలు, మున్నగునవి ఈక్రింద పేర్కొన్న తర్జుమలవద్ద
 దొరకును. కొనుగోరి క్యాటలాగులు ఉచితముగ కంపెనీ
 కడరక ఇండియా జావలె మ్యూనుఫాక్చరీంగు కంపెనీ
 487, టంకసాలవీధి, సామీపాడు పేట, మద్రాసు
The Southern India
 Jewellery Manufacturing Co.,
 487, Bowbazar, Madras.

ఆరు క్రొత్త గ్రామ ఫోను రికార్డులు

10 అంగుళములు - ఉభయ పక్షములు పాటలుగలవి

ఒక్కొక్కటి మూడు రూపాయలు.

బల్లారి సరసవివోడివిధన నాటక సంఘము

వల్లూరు జగన్నాథరావు,
 (వెంకటరామయ్యగారి నాటకసంఘము కాకినాడ.)

హెచ్. రామచంద్రరావు, బి. శ్రీనివాసరావు.
 8-11654 శ్రీ రావణా-చనుమా లంకాదహనము.
 డి. శ్రీనివాసరావు (5 సంవత్సరముల వయసు.)
 12-12776 అమ్మ-యిట్టు-భళి-నా లీల కంసవధ.
 బి. శ్రీనివాసరావు.
 12-12774 ఇదెవ్వెదక-పలువా-తులువా కంసవధ
 జె. గిరి యాచార్లు.
 12-12777 జాగతి-వెందు-గంచగాన లంకాదహనము,

(12-12658 వస్త్రన్న-బహుమతులు.
 (12-12660 దొరవలె-మనము.
 (12-12656 విస్మీ-తాగిన-నోటనె.
 (12-12657 కోడి-నా-కోడి.
 (12-12653 లంజకె-సేవ-చేసెను.
 (12-12659 ధరణి-కోడి-వారి-చిన్నది.
 (12-12654 ఈధనమే.
 (12-12655 చీట్ల-చాకి-గాను.

మొత్త జాబితాకు యీదినమే వ్రాయుడు.

దక్షిణ ఇండియా - హైదరాబాదులకు ముఖ్యమయిన ఏజెంట్లు,

స్పెన్సరు అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మద్రాసు

SPENCER AND Co. Ltd., MADRAS.

వర్తమాన కల్పతరువు.

వాణిజ్య సూచికలు.

వాణిజ్య సూచికలు, అన్ని రకములలోను, అన్ని భావలలోను యున్నవిగాని ఆంధ్రదేశమునకు మాత్రము. ఇది వాణిజ్యదేశమునకు సోపానములు. ఇది లేనిచో వాణిజ్యము అభివృద్ధి కానేరదు. ఇది లేనిచో వాణిజ్యదేశమని చెప్పటకు వీలులేదు. వీనిచే ప్రతివస్తువునకు, ప్రతివస్తువునకు ఒకరి కొరకొకరి, పట్టణములందును పట్టణముల నుండి వస్తువులను కొని జరపావసరమునకును సంబంధము కలుగును. ఇది దేశమందన్ని వాణిజ్యకార్యాలయములలో నుండును గాన ప్రకటన ద్వారా మొక్కయు, కర్మవహరముల నిందు నమోదుచేయుచు కొనిన వస్తువులయొక్క యు వ్యాపారము లోకమందరికి తెలియగలదు. మీరు చేయు కర్మవహరము జగముంతయు ప్రాకి అభివృద్ధి కావలయునన్న మీ పేరు నిందు నమోదుచేయించుకోవలసివచ్చును. మీ కర్మవహరమును చేయుట లేదా? చేయుచున్నచో మీ కర్మవహరము జగముంతయు వ్యాపించి అభివృద్ధి కావలయునా? యీ సూచికయే ఆకొరకు ముఖ్యసాధనము. గాన మీ కర్మవహరమును వానియందు నమోదుచేయించుకొనుడు. పేరు రెండు సూచికలు ప్రచురించబోవుచున్నాము.

i. ఇంగ్లీషున ఆంధ్రదేశమందుగల వర్తకులు, వస్తు నిర్మాతలు, ఏజంటు వగయిరానూచిక ఇది అన్ని దేశములవర్తక కార్యాలయములకు బంపబడును.

ii. నిధిలదేశ అనగా ఆంధ్రదేశ, సర్వేంద్రియా, యింగ్లండు, అమెరికా, జపాను, ప్రాన్సు మొదలుగాగల పరిశ్రామిక దేశములయందు దేశస్తువు యేకర్యాగారములయందు నిర్మించబడుచున్న వో వాటిసూచిక. మన ఆంధ్రదేశమందు ప్రతివారికి తెలియటకై తెలుగున ప్రకటించబడును.

ప్రకటన చార్జీలు—సెబి 1/2 క్రాసు.
పూర్తి పేజీ రూ 12. 1/2 పేజీ రూ 7. 1/4 పేజీ రూ 4.
1/8 పేజీ రూ 2 మాత్రమే. కర్మవహరము చేరువామాలు నమోదుచేయుటకు 12 అణాలు మాత్రమే. ఈచార్జీలు రెండింటికీ ప్రత్యేకము. 2వ నెంబరు సూచిక అనగా తెలుగు వర్తకులను సుమారు 1000 పేజీలందును. వెల అందరికిని నులభముగనుండుటకై రూ 5 మాత్రమే. పేరు ఎందరికి కావలయునో అన్ని ప్రతులుమాత్రమే కేయదలచుకొన్నామని గాన పుస్తకములు గావలసినవారు వారిఅర్హుల రిజిస్టరుచేయించుకొనిన నుంచి. దేనివో స్పష్టముగ దొరకవు. ముందు ఖరీదు బంపువారికి పుస్తకముఖరీదు రూ 3 మాత్రమే. ఆర్డరు ప్రకటనల వగయిరాలు గ్రహించుట కొద్దికోణులలో చాలించడమవును. యీవిషయమై రేపు మీరు మరచిపోవచ్చును గాన యీకోణుననే వ్రాసి పంపింకలగుదు. త్వరపడుడు. చిరునామా:— ఆంధ్ర నిట్టింగ్ కంపెనీ, గుంటూరు.

సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు

ఆంధ్రభాగవతము, పద్మకావ్యము, అనేకపాశాంతికము లతో చక్కగ అచ్చగుచున్నది. అ. అ.

అది, సభావర్ణములుగల 1 సంపుటము	1	12
ఆరణ్యకములుగల 2 సంపుటము	1	12
విరాట్పాద్యములుగల 3 సంపుటము	1	12
తక్కిన సంపుటములు అచ్చగుచున్నవి.		
ఆంధ్రభాగవతము, చక్కనికూర్పు	3	0
అముక్తమాల్యద, సటిక, శ్రీ శ్రీకూర్పు	3	0
వేంకటాచల మాహాత్మ్యము, త. వెంకటకృష్ణము	0	14
రాజయోగసారము తిలకొండ. వెంకటకృష్ణము	0	4
మాఘకావ్యము, సంస్కృతాంధ్ర వ్యాఖ్యానశక్తి		
సమాస సూత్రము	2	0
మేఘసందేశము, సంస్కృతాంధ్ర టీకాసహితము	0	0
యాజ్ఞపూర్వ ప్రయోగచంద్రిక, సవ్యరము, శ్రీ శ్రీ 2	2	2

ఇవి మొదలగు సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు అనేకములు మావద్దదొరకును. కొరవవారికి క్యాటలాగులను పంపెదము. వావిల్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్, 192 ఎస్టేట్ నెడ్, చెన్నపురి.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండ పురాణము.

[పద్య కావ్యము.]
వ్యాసువారి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? ఏయేసమయముల నెట్టి పరిణామముల బొందినది? మనుజులసీతి మొదలు నెట్లుండే? కులభేదములేకలిక? భర్తము లేవుడెట్లు మామమనోదే? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమా అ? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. పరశురామచరిత్రము, సుగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రము లిందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపువారు. బుద్ధిబలముచే బ్రపంచ సీతగతులు ముందెట్లుండెనని యూహించి స్థిరపఱచిన విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథములై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నాడు. శ్రీశైలిగుల నులభము. మంచికాగితములపై ముద్రింపబడి నిందు క్యాటిగో లైందుచేయించబడియున్నది. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యుత్తమప్రతి 5-0-0 కర్పణ తే. కలయువారి చిరునామా: వ్రాయవచ్చును. (4-12-14) జనమంచి శ్రీమద్విశ్వకర్మ, తెలుగుపండితుడు, మున్యసిపల్ హైస్కూలు, కడప.

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకు, వాటిని భాగచేయ గలగు తరఫీయరు నియ్యటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేమేభాగములు యేమేపనులుచేయునో అని తెలిచోయింపుడు స్వల్పముగాచేయు 8 వేలరూపాయలకుండును. నెల్ల ఆభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ దొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటువారివద్దనుంచి లై సెన్స్ యిప్పించి పంపబడును. యిందులకు ఫీను 40 రూపాయలు కట్టవలయును. కాక 1వ తాళిను క్లాసు ప్రారంభ మగును. మే నెల్ల గ్యాలీస్ లోగా దరఖాస్తులు పంపుతూ 10 రూపాయలు అడ్వాన్స్ పంపువారికి మాక్రము ఒకచోటు దొరకగలదు. ఈ క్రింద నుదహరించువారికి వ్రాసికొనుడు.

గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co, 149, Broadway, Madras.

నోటీసు - లాభము!

బయస్కోపు యంత్రములు:—మావద్ద స్టాండా థ్డ్ బయస్కోపు యంత్రములు, కాక్ బయస్కోపు యంత్రములు యుద్ధపుణిలుములు, లైటు సామానులు మిక్కిలి చవకగా విక్రయించబడును. భరలు రు 100లు మొదలు రు 5000 వరకు యున్నవి. ఈయంత్రములను కలిగియున్న వారు త్వరలో భాగ్యవంతులు కాగలరు. శ్రీ గా సంకతులు తెలియగోరువారికి క్యాటలాగులు పంపబడును.

మినిల్సు ఫోటో యంత్రములు:—రు 500లు మొదలు రు 1000 ల వరకు భరకలిగి యున్నవి. ఏవిధమయినకష్టములేకుండా ఒక్కమి. టులో ఫోటో కార్డుమీదగాని బ్రాచెస్ మీదగాని కోరవారి ఫోటోతీసియవ్వవచ్చును. ఒకకోణున గొం ఫోటోలు తయారుచేయవచ్చును. వారమునకు రెండు వందలయినా లాభము పొందవచ్చును. వెలస్వల్పము ఫలమధికము. ఇది మన యిండియానా శ్రీ శ్రీవంత.

కారనేష్ బయస్కోపు కంపెనీ
విజయనగరం, విశాఖపట్నం జిల్లా.
బ్రాంచి:— ఉర్లా, గంజాం జిల్లా

అపూర్వ గ్రంథములు.

1, 2 గారడీపుస్తకము.—1 వ భాగము 10 అణాలు 2 వ భాగము 10 అణాలు వీటిలో గణిత చమత్కారములు యక్షిణీ కనికట్టు కర్ణపిశాచ యంత్రములు మొదలయినవి. గలపు వీటిని చదువువారు అద్భుతముగా గారడీచేయగలరు.

3 మేధావి :—8 అణాలు. అద్భుతమైన జ్ఞాపక శక్తికి మాన్యు తెలుపబడిన శిశువధానము చేయగలను.

4 చతురంగ గెట్టుము. — 10 అణాలు. అట విధానము చదువంగవు శిష్యాములు ఆంధ్రయత్తులుగలవు.

5 చిత్ర ముద్ర. — 3 అ. 6 విశేషము 6. అ. 1. పరమావంతము 4 అ. 8 అంధము 29 9 చమత్కార రత్న కరము. 2 అ. ఈ అనుదు పుస్తకములలో విచిత్రములయిన పాన్సులు, విశేషకరమైన పద్యములు చమత్కారములు గలవు. కడుపుబ్బరవల్ల వచ్చువుట్టుచు. శ్రీలకు. మిక్కిలి ఉపయోగము.

బుద్ధిరాజు ఈశ్వరస్వపంతలు
ఉర్లా, గంజాం జిల్లా.

యుద్ధ చరిత్రము

సంవత్సరాదినందిక! సంవత్సరాదినందిక!

ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆరవసంవత్సరాదినందిక సిద్ధమగుచున్నది. ఆసందికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ సైన్యసేవ, ప్రాచీనతీధి, దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హీనజాత్యుద్ధరణము, యోగనిద్ర, ధీరాధాన, మహామృదు, ఈశ్వరమీమాంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్ర మహాజనుల చిత్రకటములును పూర్వమువలె ప్రచురింపబడుచుండుటయొక్క నిపుడు లోకము నంతయును కలవరపరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సయిత మిగ్గిందివిషయములతో ముద్రింపబడుచున్నది:—

1. జర్మని, ఫ్రాన్సు, రుష్యా, ఇంగ్లాడు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రకములు పటములు;
2. యుద్ధమునకు ప్రత్యక్ష కారణములు పోక్ష కారణములు;
3. యుద్ధ వ్యూహములు, వాటిపటములు;
4. భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటిపటములు;
5. ధర్మగుల్ల బిర్మాణము వాటిపటములు;
6. నానారాజ్యముల సైన్యము వాటిపటములు;
7. రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు;
8. యుద్ధ దేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు;
9. యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను దెలుపు 400 పటములు. వీనియందు బహువిధముల యాంధ్ర ప్రచురణములగు దపూర్వముగ నున్నవి. పెద్దయోధ్యులందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షససామ సంగ్రామ విషయానిము రంగులపటములు కీర్తిశైలులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి వ్రాసినవియున్నవి. చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రింపబడినను, యుద్ధమునకు సంబంధించు చందాదారులకు

వెల	0	8	0
అర్ధసంవత్సర	0	12	0
సంవత్సర	1	0	0
ద్వి	2	0	0

పోస్టుఖర్చులు పేజీగ వసూలుచేయబడును. యుద్ధచరిత్రనుంచిను బడమగోరువా రిప్పటినుండియును (చందాదారులగు కానివారును) పోస్టులను ఇంపుకొనుట యుచితము. ఆలస్యమైన యా శాఖ గల సంగతి వచ్చును. చివర వార్తాపత్రిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులుమాత్రము ముద్రింపబడుచున్నది. ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబు శెట్టిపేట, మద్రాసు.

చంద్రమహానభ

12-వ తేదీని విశాఖపట్టణములో సమావేశమగుట

అగ్రాసనములకరించిన శ్రీనివాసాచార్య మహారాజుగారి సంగి యుపన్యాసము:-

ఆర్యులారా!

నేడు ఆంధ్ర మహిళా సభకు నాకు అధ్యక్షత వహించేయుటచే మీరందఱు నాకు విశేషమైన గౌరవము చేసినారు. అందులకై నాకు గలిగిన కృతజ్ఞతను మీకు విన్నవించుచున్నాను. ఈ సభలో శ్రీమతి దేశమంతటనుండియు వచ్చి యున్న మీ అందరితోను సమావేశమగుట నాకు గొప్ప భాగ్యము. ఇట్టి సమయములు మిక్కిలి అరుదుగా గాని తలపింపవు. హిందూదేశపు శ్రీల సమాగమములు నేను గదా సాధ్యమగుచున్నవి. పూర్వము ఇట్టి సభల మాట అటుంచి శ్రీలు యిల్లువాటి వెకిలియలుడగుట తలపెట్టుట గూడ అకార్య కరణమై యుండెడిది. ఇప్పుడే పుడు మనము ఆర్యదేశీయుల దానను సరించి, కేవలము గృహోపకరణములతోనాట అత్యంతపదార్థములమై ఆస్వతల త్రలమైయుండుట లక్షణముకాదని సంసారవ్యవహారములలోకవ్యవహారమును చక్కగా నెరవేర్చుటలో మగవారిసహకారముచేయుట యొక్కమని అంగీకరించినవార మగుచున్నాము. శ్రీవిద్య మనవలకన్న చందేశమందు కొంచెము నల్లలుచున్నది. రాజధాని పట్టణములయందును వానితో సమానములైన నాగరకతల యితరపట్టణములయందును, శ్రీలు పంపుములుగాగూడి దేశాభివృద్ధికి కావలసిన యుపకరణములను చర్చించుకొనుచున్నార. సంతతియు గృహకృత్యములయందు ముగియున్న మనస్సులను శ్రీల కొంచెము ఇతరవ్యాకృత్యలయందు చొరవెట్టుచున్నారు. ఇది క్లాపూపాత్రమైన సంగతి కాని పూర్వమువలన ఇప్పటికిని భేదము అతి స్వల్పమై మనము ఇంకను ఆరంభదశలోనికి కూడ రాలేదని చెప్పవలయున్నది. మన అభివృద్ధికి ఆనవాలు విద్యాభివృద్ధి. ఈ విషయమున మొత్తముగా హిందూశ్రీలు తక్కిన శ్రీల కన్న హీన స్థితిలోనున్నార. మనలో కొందరి జనాభాతక్కినవలె వెయ్యియంది శ్రీలలో పదిమంది అక్షరాజ్ఞులను కలిగి యున్నార. మన రాజధానిలో చదువుకొన్న శ్రీలు వెయ్యికి 18 గురు. ఇది పూర్వముకన్న కొంచెము ఎక్కువ అయినను ఉండవలసిన వానికన్న నెంత తక్కువగా నున్నదో అలాగింపవలసినది. పాపీ శ్రీలు మాకు కంటులలో రెండు కంటులు చదువుకొన్నవారు. పాథ శ్రీలలో నూటికి 20 మంది చదువుకొన్నవారు. క్రీస్తునులలో నూటికి 20 మంది చదువుకొన్నవారు. ఇది అటుండఁడు. మనము ఇంట్లో నుండి వెళ్లి వచ్చినంత మాత్రమున బాగుపడినామని అనుచుంటున్నాము. యూరపుదేశములో శ్రీలు ఎన్ని విధములుగా పురుషులకు శాస్త్ర వ్యవహారములయందు తోడ్పడుచున్నారో మీకందరకును విశదమే. వారిలో యూనివర్సిటీ విద్యయందు గాని గానము వైద్యము చిత్రలేఖనము మొదలగు విద్యలయందుగాని ఆరిలేకవారు. అసంఖ్యాకులుగా నున్నారు. సామాన్యస్థితి గలవారందఱు పురుషులతో పాటు జీవోపాయములను సంక్రమించి భవమాకర్షించి జీవయాత్రయందు భర్తలకు తోడ్పడుచున్నారు. దాక్షులు ఉపాధ్యాయులు ఆశీస్సుగా పురుషులతో సమానమైన దేశవసేను చేయుచున్నారు. కొంతమంది వార్షికరైయున్నారు. ఈవిధమున ఇంగ్లాండులోని శ్రీలు పాపీ మెంటు మెంటుగట్టిన మెంబర్లను ఎన్నుటలో వోట్లు ఇచ్చుటకును ఆధికారముకావలసిన ప్రభుత్వించినారు. ఇప్పుడు యూరపు దేశములో కలిగియున్న యుద్ధమందు పురుషులు స్వదేశసంరక్షణకు గానవేకునై పౌరణత్యాగమువలన ఎట్లు పాటుపడుచున్నారో అట్లే శ్రీలు కూడ వారిచేతనైన పక్షంలో నెరుపుక ఆనేకవిధములుగా పాటుపడుచున్నారు. యుద్ధములో కష్టపడుచున్న వీరులకు తల్లులకు బట్టలు పట్టి పంపించుచుకొందరు, భార్య సామగ్రిలను సమకూర్చుచు మరణించరు, ఆ వీరులతో పాటు రణరంగమునకు పురుషులుగా వెళ్లి దెబ్బలుతిప్పి నీచాయులను సంరక్షణచేయునారు మరణించరు అయి, అమానేములలోని శ్రీలందఱు పీడితరహిత జీవితముచున్నారు. ఈవిధముగా పనిచేయుటకు తయారుపడిన శ్రీలు ముఖ్యంగా మొదలగునీ దేశీయతర సింగమంది అయినారు. ప్రతి దేశమందును శ్రీలు యుద్ధభూమికి వెళ్లవలసినదని పురుషులకు హితబోధచేయుచున్నారు. యుద్ధముచేయుచున్న వీరులకుటుంబములను దాగివారికి ఆనేకవిధములై సహాయము చేయుచున్నార. ఇటీవల యూరపు యుద్ధములోని గొప్ప గొప్ప దేశములలోని శ్రీలు ఒకరొకరుగా చేరి సహాయోద్రవముగా జరుగుచున్న యుద్ధమునివారిని సంపదయొందునుండి మగవారికి జోధించుటకుగాను పాపీ పట్టణములో సభచేసి అందుకు తగినపాఠములను గాత్రచేయుచున్నారు. ఇట్టి సహాయకార్యములు శ్రీలసామ్యపురుషులకసాధ్యములు. ఈవిధముగా దేశక్షేమమును అభివృద్ధిచేయుటకు శ్రీలు నైపుణ్యముగా నైవసేమి విద్యచేతనైనసేమి వారివారికి చేతనైనపనులలో ఒకరికొకరు సహాయులై శ్రమపడి పనిచేయుచున్నా. దేశమునకు దైవికముగా కలిగినకష్టములు మంచువిడిచివెట్టిపోవుట యేమి ఆశ్చర్యము?

మన దేశమందు ఇన్ని పనులు ఒక్కములుగా చేయుచేయుగలమని నా అభిప్రాయముకాదు. హిందూశ్రీలకు యితరదేశీలకు తేడాన్ని మహాగుణములు కలవరి జగద్విభావితమైన సంగతి. దైవభక్తి, పితృభక్తి, పాత్రవ్రత్యము, శిశువులయందు ప్రేమ, అమాత్యత్వము, శాంతము, సదాచారము, శుచి, ధర్మము, త్యాగము మొదలగు శుభలక్షణములలో మన మెవ్వరికిని వెనుకదీయము. శ్రీ మందలికంతటికిని శిరోభూషణములైన ద్రౌపది, సీత, సావిత్రి, దమయంతి, మున్నగు శ్రీలవగన్న మనదేశము పుణ్యభూములలో ఆగ్రగణ్యమైయున్నది. అయితే మనదేశమందు ప్రసిద్ధి కెక్కి లోకపూజ్యతను పొందిన శ్రీలలో మూడు కంటులు వృద్ధులగుట ముందు మాత్రము ప్రఖ్యాతి గాంచినారు కాని మరోధర్మములందు గారు. సాధారణముగా శ్రీలకు మరోధర్మములకన్న వృద్ధులగుట ముందే ప్రబలమైయుండును. కాని తగినంత విద్యాభ్యాసము చేయించి ఈ రెండుభాగాలైన ధర్మములు మనశ్రీలయందు జలహర్షమవును. ఇప్పటికాలములో శ్రీ విద్యాయాలముగా జరుగు ప్రయత్నములు అందుకొరలే. యూరపుదేశమందు మొదటినుండియు విద్యావిధులైన శ్రీలు ఆనే కంటులుగానున్నారు. వారు శాస్త్రజ్ఞానమును, కవిత్వమును గానమును, చిత్రలేఖనమును జగత్ప్రసిద్ధి పొందియున్నారు. ఇట్టియోగ్యతలు మనకేల కలుగకూడదు? ఇంతటినుండి హిందూదేశీల ప్రయత్నములన్నియు తమ సహజ దేశీయ ధర్మములన్నిటిని ప్రాణములరక్షించి కాపాడుకొనుచు నైన చెప్పిన యోగ్యతలన్నిటిని వానితో సమ్యోగము చేయుట యందు వినియోగించిన పక్షమందు దేశమునకు క్షేమము కలుగును. ఈసంగతి యథాలాభముగా చెప్పినాని యూహించదగదు. మనధర్మములు లోకోత్తరములైనవి. వానిని కాపాడుకొని యుక్తాయుక్తవీరత్వములతో, విదేశీయుల లక్షణములు అవలంబించినట్లుయై తిత్తలపిదేశమునుండి తీసికొనివచ్చియున్న దేశమందు చేసిన మొక్కలవలె నిరర్థకములైపోవును. నైగా అన్యవాయకములై శ్రేయోభివృద్ధికి భంగము కలిగించును. మనకు మనపూర్వులు వలకొనిన సంరక్షణమునుండి సంకారించి కాపాడి, అభివృద్ధిచేసియుచ్చి ప్రాచీననాగరికమునకుతోడుగా అభినవసాంప్రదాయములనుకూడహస్తప్రాయమున్నది. తక్కిన దేశీయులలోని శ్రీలకు ఏదేశములోని నాగరికత అదేశము వాటి. కావున మనకు ఈ రెంటిని సమ్యోగముచేసి వాని ఫలమును పొందుట యావశ్యకము. మనకు రెండును రెండు భవనక్షేపములు. రెండును రెండుదేవతలు, రెంటిని శూజించవలసియున్నది. దేవిని నిరసింపరాదు. మనదేశపు ధర్మములను మరచి హిందూవిధులమైన ఆచారములను అవలంబించుట యెంత పాపాత్మకమో ప్రస్తుతిపు మాగ్ధములనుండి విప్రుతకార్యములకు అక్కటకు రాకుండలకూడ ఆంతేపాటిత్వము.

విద్యపాపిగోలది మనస్సు పరివర్తనమై పరాధర్మము మోయును. ఇదివరలో మనశ్రీలు సంసారములను చక్కగా నిర్దుకొని యధయతులములను రంజింపజేయుట జన్మసాఫల్యముగా యోచించియున్నారు. ఇది సర్వోత్తమమైన యోగమే కాని మనపటివలె నిష్పడు మనదేశముల వ్యాపారములు స్వచ్ఛమాయందును స్వభావాయందును నిలిచియుండలేదు. మన సంబంధములు దీనిన ప్రవృత్తమానములై లోకమున తటస్థులై విస్తరించి యున్నవి. అవలంబియు పుణ్యములైనవి. ఒకప్రక్కను రెయిలుబండి. మరొకప్రక్క రైల్వేగామూల దేశీయులకు దగ్గరకు తెచ్చిపెట్టామన్నది. ఇన్నిటికి ముఖ్యముగా విద్యసంగత్యమున ప్రతిభాప్రభుత్వమునందు సున్న ప్రపంచము రాజమార్గమైయున్నది. దీనినాభివృద్ధియగుచున్న విద్యను, వాణిజ్యమును, రాజకీయమును అనుసరించి మనపురుషులను, లోకములోనిన్ని భాగములను, పరస్పరసంబంధము కలిగియున్నది. ఇట్టిస్థితిలోనిది నెంతకాలము మనము విభజనములను దాగివారికి ఆనేకవిధములై సహాయము చేయుచున్నార. ఇటీవల యూరపు యుద్ధములోని గొప్ప గొప్ప దేశములలోని శ్రీలు ఒకరొకరుగా చేరి సహాయోద్రవముగా జరుగుచున్న యుద్ధమునివారిని సంపదయొందునుండి మగవారికి జోధించుటకుగాను పాపీ పట్టణములో సభచేసి అందుకు తగినపాఠములను గాత్రచేయుచున్నారు. ఇట్టి సహాయకార్యములు శ్రీలసామ్యపురుషులకసాధ్యములు. ఈవిధముగా దేశక్షేమమును అభివృద్ధిచేయుటకు శ్రీలు నైపుణ్యముగా నైవసేమి విద్యచేతనైనసేమి వారివారికి చేతనైనపనులలో ఒకరికొకరు సహాయులై శ్రమపడి పనిచేయుచున్నా. దేశమునకు దైవికముగా కలిగినకష్టములు మంచువిడిచివెట్టిపోవుట యేమి ఆశ్చర్యము?

మన దేశమందు ఇన్ని పనులు ఒక్కములుగా చేయుచేయుగలమని నా అభిప్రాయముకాదు. హిందూశ్రీలకు యితరదేశీలకు తేడాన్ని మహాగుణములు కలవరి జగద్విభావితమైన సంగతి. దైవభక్తి, పితృభక్తి, పాత్రవ్రత్యము, శిశువులయందు ప్రేమ, అమాత్యత్వము, శాంతము, సదాచారము, శుచి, ధర్మము, త్యాగము మొదలగు శుభలక్షణములలో మన మెవ్వరికిని వెనుకదీయము. శ్రీ మందలికంతటికిని శిరోభూషణములైన ద్రౌపది, సీత, సావిత్రి, దమయంతి, మున్నగు శ్రీలవగన్న మనదేశము పుణ్యభూములలో ఆగ్రగణ్యమైయున్నది. అయితే మనదేశమందు ప్రసిద్ధి కెక్కి లోకపూజ్యతను పొందిన శ్రీలలో మూడు కంటులు వృద్ధులగుట ముందు మాత్రము ప్రఖ్యాతి గాంచినారు కాని మరోధర్మములందు గారు. సాధారణముగా శ్రీలకు మరోధర్మములకన్న వృద్ధులగుట ముందే ప్రబలమైయుండును. కాని తగినంత విద్యాభ్యాసము చేయించి ఈ రెండుభాగాలైన ధర్మములు మనశ్రీలయందు జలహర్షమవును. ఇప్పటికాలములో శ్రీ విద్యాయాలముగా జరుగు ప్రయత్నములు అందుకొరలే. యూరపుదేశమందు మొదటినుండియు విద్యావిధులైన శ్రీలు ఆనే కంటులుగానున్నారు. వారు శాస్త్రజ్ఞానమును, కవిత్వమును గానమును, చిత్రలేఖనమును జగత్ప్రసిద్ధి పొందియున్నారు. ఇట్టియోగ్యతలు మనకేల కలుగకూడదు? ఇంతటినుండి హిందూదేశీల ప్రయత్నములన్నియు తమ సహజ దేశీయ ధర్మములన్నిటిని ప్రాణములరక్షించి కాపాడుకొనుచు నైన చెప్పిన యోగ్యతలన్నిటిని వానితో సమ్యోగము చేయుట యందు వినియోగించిన పక్షమందు దేశమునకు క్షేమము కలుగును. ఈసంగతి యథాలాభముగా చెప్పినాని యూహించదగదు. మనధర్మములు లోకోత్తరములైనవి. వానిని కాపాడుకొని యుక్తాయుక్తవీరత్వములతో, విదేశీయుల లక్షణములు అవలంబించినట్లుయై తిత్తలపిదేశమునుండి తీసికొనివచ్చియున్న దేశమందు చేసిన మొక్కలవలె నిరర్థకములైపోవును. నైగా అన్యవాయకములై శ్రేయోభివృద్ధికి భంగము కలిగించును. మనకు మనపూర్వులు వలకొనిన సంరక్షణమునుండి సంకారించి కాపాడి, అభివృద్ధిచేసియుచ్చి ప్రాచీననాగరికమునకుతోడుగా అభినవసాంప్రదాయములనుకూడహస్తప్రాయమున్నది. తక్కిన దేశీయులలోని శ్రీలకు ఏదేశములోని నాగరికత అదేశము వాటి. కావున మనకు ఈ రెంటిని సమ్యోగముచేసి వాని ఫలమును పొందుట యావశ్యకము. మనకు రెండును రెండు భవనక్షేపములు. రెండును రెండుదేవతలు, రెంటిని శూజించవలసియున్నది. దేవిని నిరసింపరాదు. మనదేశపు ధర్మములను మరచి హిందూవిధులమైన ఆచారములను అవలంబించుట యెంత పాపాత్మకమో ప్రస్తుతిపు మాగ్ధములనుండి విప్రుతకార్యములకు అక్కటకు రాకుండలకూడ ఆంతేపాటిత్వము.

విద్యపాపిగోలది మనస్సు పరివర్తనమై పరాధర్మము మోయును. ఇదివరలో మనశ్రీలు సంసారములను చక్కగా నిర్దుకొని యధయతులములను రంజింపజేయుట జన్మసాఫల్యముగా యోచించియున్నారు. ఇది సర్వోత్తమమైన యోగమే కాని మనపటివలె నిష్పడు మనదేశముల వ్యాపారములు స్వచ్ఛమాయందును స్వభావాయందును నిలిచియుండలేదు. మన సంబంధములు దీనిన ప్రవృత్తమానములై లోకమున తటస్థులై విస్తరించి యున్నవి. అవలంబియు పుణ్యములైనవి. ఒకప్రక్కను రెయిలుబండి. మరొకప్రక్క రైల్వేగామూల దేశీయులకు దగ్గరకు తెచ్చిపెట్టామన్నది. ఇన్నిటికి ముఖ్యముగా విద్యసంగత్యమున ప్రతిభాప్రభుత్వమునందు సున్న ప్రపంచము రాజమార్గమైయున్నది. దీనినాభివృద్ధియగుచున్న విద్యను, వాణిజ్యమును, రాజకీయమును అనుసరించి మనపురుషులను, లోకములోనిన్ని భాగములను, పరస్పరసంబంధము కలిగియున్నది. ఇట్టిస్థితిలోనిది నెంతకాలము మనము విభజనములను దాగివారికి ఆనేకవిధములై సహాయము చేయుచున్నార. ఇటీవల యూరపు యుద్ధములోని గొప్ప గొప్ప దేశములలోని శ్రీలు ఒకరొకరుగా చేరి సహాయోద్రవముగా జరుగుచున్న యుద్ధమునివారిని సంపదయొందునుండి మగవారికి జోధించుటకుగాను పాపీ పట్టణములో సభచేసి అందుకు తగినపాఠములను గాత్రచేయుచున్నారు. ఇట్టి సహాయకార్యములు శ్రీలసామ్యపురుషులకసాధ్యములు. ఈవిధముగా దేశక్షేమమును అభివృద్ధిచేయుటకు శ్రీలు నైపుణ్యముగా నైవసేమి విద్యచేతనైనసేమి వారివారికి చేతనైనపనులలో ఒకరికొకరు సహాయులై శ్రమపడి పనిచేయుచున్నా. దేశమునకు దైవికముగా కలిగినకష్టములు మంచువిడిచివెట్టిపోవుట యేమి ఆశ్చర్యము?

మన దేశమందు ఇన్ని పనులు ఒక్కములుగా చేయుచేయుగలమని నా అభిప్రాయముకాదు. హిందూశ్రీలకు యితరదేశీలకు తేడాన్ని మహాగుణములు కలవరి జగద్విభావితమైన సంగతి. దైవభక్తి, పితృభక్తి, పాత్రవ్రత్యము, శిశువులయందు ప్రేమ, అమాత్యత్వము, శాంతము, సదాచారము, శుచి, ధర్మము, త్యాగము మొదలగు శుభలక్షణములలో మన మెవ్వరికిని వెనుకదీయము. శ్రీ మందలికంతటికిని శిరోభూషణములైన ద్రౌపది, సీత, సావిత్రి, దమయంతి, మున్నగు శ్రీలవగన్న మనదేశము పుణ్యభూములలో ఆగ్రగణ్యమైయున్నది. అయితే మనదేశమందు ప్రసిద్ధి కెక్కి లోకపూజ్యతను పొందిన శ్రీలలో మూడు కంటులు వృద్ధులగుట ముందు మాత్రము ప్రఖ్యాతి గాంచినారు కాని మరోధర్మములందు గారు. సాధారణముగా శ్రీలకు మరోధర్మములకన్న వృద్ధులగుట ముందే ప్రబలమైయుండును. కాని తగినంత విద్యాభ్యాసము చేయించి ఈ రెండుభాగాలైన ధర్మములు మనశ్రీలయందు జలహర్షమవును. ఇప్పటికాలములో శ్రీ విద్యాయాలముగా జరుగు ప్రయత్నములు అందుకొరలే. యూరపుదేశమందు మొదటినుండియు విద్యావిధులైన శ్రీలు ఆనే కంటులుగానున్నారు. వారు శాస్త్రజ్ఞానమును, కవిత్వమును గానమును, చిత్రలేఖనమును జగత్ప్రసిద్ధి పొందియున్నారు. ఇట్టియోగ్యతలు మనకేల కలుగకూడదు? ఇంతటినుండి హిందూదేశీల ప్రయత్నములన్నియు తమ సహజ దేశీయ ధర్మములన్నిటిని ప్రాణములరక్షించి కాపాడుకొనుచు నైన చెప్పిన యోగ్యతలన్నిటిని వానితో సమ్యోగము చేయుట యందు వినియోగించిన పక్షమందు దేశమునకు క్షేమము కలుగును. ఈసంగతి యథాలాభముగా చెప్పినాని యూహించదగదు. మనధర్మములు లోకోత్తరములైనవి. వానిని కాపాడుకొని యుక్తాయుక్తవీరత్వములతో, విదేశీయుల లక్షణములు అవలంబించినట్లుయై తిత్తలపిదేశమునుండి తీసికొనివచ్చియున్న దేశమందు చేసిన మొక్కలవలె నిరర్థకములైపోవును. నైగా అన్యవాయకములై శ్రేయోభివృద్ధికి భంగము కలిగించును. మనకు మనపూర్వులు వలకొనిన సంరక్షణమునుండి సంకారించి కాపాడి, అభివృద్ధిచేసియుచ్చి ప్రాచీననాగరికమునకుతోడుగా అభినవసాంప్రదాయములనుకూడహస్తప్రాయమున్నది. తక్కిన దేశీయులలోని శ్రీలకు ఏదేశములోని నాగరికత అదేశము వాటి. కావున మనకు ఈ రెంటిని సమ్యోగముచేసి వాని ఫలమును పొందుట యావశ్యకము. మనకు రెండును రెండు భవనక్షేపములు. రెండును రెండుదేవతలు, రెంటిని శూజించవలసియున్నది. దేవిని నిరసింపరాదు. మనదేశపు ధర్మములను మరచి హిందూవిధులమైన ఆచారములను అవలంబించుట యెంత పాపాత్మకమో ప్రస్తుతిపు మాగ్ధములనుండి విప్రుతకార్యములకు అక్కటకు రాకుండలకూడ ఆంతేపాటిత్వము.

ఇక, ఆంధ్రోద్యమము ఆంధ్రులకు ఎట్లుహానికరమో నాకు బోధపడకున్నది! అదే నిజమైనయెడల- నిజమని విశ్వ రక్షకులు-విమర్శకులా? విమర్శకకేవలధారులా? - నమ్మకములు అవిశ్వసనీయతానే అణగారిన; మనకేల దానిగొడవకా అని ఏలచల్లగా ఊహించు? అయిన వారి అభిప్రాయమే మందరా? మీరు ప్రత్యేకరాష్ట్రమునకై, ప్రయత్నించుట మాకు గిట్టుదు; బాగ్త! మేము మీకు అనేకవిధముల హాని చేయగలము- అనుటకాక మిత్రమి? కాని, ఇట్టి బుడిబుడి జరిపింపులతో, మహాసంఘముల అభివృద్ధికి భంగముకలుగనేరదు; ఎనకోకొండలు పిటికిగుండెవారు- స్వాధీనములు, స్థానికమును బట్టి బలంతులగు ఇరుగుపొరుగువారి కరుణాకటాక్షములకు లోపమునచ్చునేమో అనిభయపడవచ్చును.

ఆంధ్రమున జరిగినది.

ప్రత్యేక రాష్ట్ర రిజర్వేషన్లు.

రెండవనాటి తీర్మానము.

విశాఖపట్టణము మే ౧౩:—గురువారము ప్రార్థన ఏనుగుగంటలకు సభామంటపము నందు మహాసభ నూడినది. ఆంధ్రరాష్ట్రపు తీర్మాన మాయుధమునందు జరిగింపబడునని ప్రత్యేకమైన సభామంటప మేనుగుంటలకు మహాసభతో నిండెను సభాసదులు విభజితమై సభామంటపమున నిచ్చగించుచుండిరి. ఏనుగుగంటలకు సభ ప్రారంభమయ్యెను శ్రీరామకృష్ణ గారు వందేమాతరం జాతీయగీతమును బాడిరి. ప్రజలు మాతృసేవాపరామర్శించెరి.

(1) పరిపాలనా సౌకర్యములను ప్రజలకు అందించుట, హిందూదేశమును భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రభాగాలుగా విభజించుట యవసరము. (2) దేశీయ మహాసభవారు వ్యక్తికీకరించిన స్వపరిపాలనాధ్యక్షులు, ఇండియా దొరతనమువారు వారి శిఖరల నూరించిన స్థానికస్వపరిపాలనమును సాధ్యమగుట కట్టి భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములలో యునువారు; (3) చెన్నుపుర రాజధానిలోని తెలుగుమండలములకు ప్రత్యేక రాష్ట్రముగా నిర్మించుటయు క్రమ. అవసరము. (4) సమీపమున స్థానికులు మొదలగు మార్గముల మూలమున జనుల అభివృద్ధి పొందుటకు విషయమునుగూర్చి ఉన్నతముగా కేసులు ఆంధ్రకామిని ఈ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

ఒంగోలు పట్టణమున గా రీతిని తీర్మానము నుప పాదించుచు నిల్లు చెప్పిరి:—

ప్రత్యేక రాష్ట్రమునిర్మించుట వలన దేశమునకు లాభము గలుగునని నమ్ముచుండెను. ఆ తీర్మానము ప్రజావాసన మాటలం దెలుపడవలయునని నామతము గాను. మాటలులున్నను నుద్దేశమున మాత్రము సభ్యులు ప్రసంగించునని నమ్ముచున్నాము. ఆంధ్ర రాష్ట్రమును నిర్మించుట వలన నాంధ్రదేశమునకు విహార రాష్ట్రమునకు ప్రత్యేక రాష్ట్రవిభజనమున కలిగిన లాభము గలుగగలదు. విహారమున గాజధాని ఏర్పడినది. నామకాన్త లభించినది. విశ్వవిద్యాలయము స్థాపించుచున్నది. ప్రత్యేక రాష్ట్రమును నిర్మించుట వ్యయకరమగునని కొందరు వాదించుచున్నారు న్యాయమూర్తి సదాశివశర్మగారు తమకధికమైన వేతనములభించుచున్నది చెప్పిరి. కాన అధికారులకు తక్కువ జీతములనియ్యవచ్చును. ఇంతవరకు రాష్ట్రవ్యయమునందు కొంత భాగము మనము భరించుచున్నాము. రాజకీయవ్యవహారముల న్నియును తెలుగుభాషయును జరుపుటవలన పాలనాసౌకర్యము కలుగును ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము మున్నగు ప్రతిస్థానముల నేకగ్రీనముగా గోరుచు నీ రాష్ట్రము విషయమున మాత్రము భిన్నాభిప్రాయమేల కలుగవలయునో తెలియజేస్తున్నది. ప్రత్యేక రాష్ట్రము వచ్చినచో గామెంటునే మన కోరికలన్నియు నెరవేరును. ప్రస్తుత చెన్న రాష్ట్ర విద్యాలయమునకొక పద్ధతి, వియములేదు. దీనిని విభజించుటవలన గలుగు నష్టమేమియు లేదు. ఇండియా దొరతనమువారు రాష్ట్రము పాలనా స్వాతంత్ర్యము నామోదించియున్నారు. ఇప్పటి రాష్ట్రములకు విభజించుటవలన కట్టి స్వాతంత్ర్యము కి ఘముగ లభించును. రాష్ట్రములన్నియు ఆభివృద్ధి నుగ సమానముగ నుండునట్లు ప్రత్యేక భావము కర్పిల్లును. రాష్ట్రముల విభజించుటవలన వ్యయపథికి మగునని కొందఱు చెప్పుచున్నారుగాని యిందునకు భయపడవలసిన పనిలేదు.

సుబ్బారావు గారి సలహాలు.

విశాఖ పట్టణ వాసులకు కే. ఎస్. రామమూర్తిగారి తీర్మానమును బలపఱచుచు నిల్లు సభ్యునించిరి:—కడచినసంవత్సరము సుబ్బారావు పంతులుగారు ప్రత్యేక రాష్ట్రము నాద్యముగా మాత్రమునుగోనలమునని చెప్పిరి. బీహారీలకు సులభముగా ప్రత్యేక రాష్ట్రము లభించింపును మనము మాత్రమేల ప్రయత్నింపకూడదు! ప్రస్తుత పద్ధతియందు మనకేక యాటం కమున్నది. ఇట్టి సందర్భమున మనము కృత్రిమ వచ్చుట చాల కష్టము. ఆంధ్ర రాష్ట్రమున కెంతి వ్యయమగున? డబ్బు ఎక్కడనుండి వచ్చున? ఈ లెక్కలను నిర్ణయించేనాగా? అని సుబ్బారావు పంతులుగారు ప్రశ్నించి నార. విశాఖపట్టణము హార్బరునుగూర్చి వారికెట్ల చేసినాగా? దీని కింతవచ్చును? లెక్కలు ముందు నిర్ణయించేనో ప్రభుత్వము వారిని గోరితిరా? కాబట్టి ప్రత్యేక రాష్ట్రమునకై మనము ముఖ్యముగా ప్రయత్నించవలయును.

శ్రీకే. మిక్కిలి హెచ్చుగా లభించుటచేత, విహారము బీహారీలకే ఉపయోగపడవలెనను మొట్టమొదట బయలుదేరినది ఆంధ్రమునక, ఈమధ్య విహారములోని ప్రజలు బాగుగా కన్ను తెరిచినారు; అందుకల్ల బంగాళమునండి విడదీసిన గాని విహారము ఎప్పుటికి ఆభివృద్ధిలోనికి రాదనుకట్టికన్ను ముగించి విహారలోపుట్టి బలపడినది. దానికితిగినసాధ: మేదో చూచి గాని కొలదికాలములోనే అందుకు ప్రయత్నములు ప్రారంభమగును; కావున, జనసమృద్ధిమైన యీ మిక్కిలి మంచితార్థము: మంతట మనమే చేయుటకు ఇది మంచిరసము. అని చెలిచిచ్చి నారు. ఈ వాక్యరత్నము మన ఉద్యమమునకు కారణములెరిపి, అదిభరింపకలదను ఆశయును కలిగించుచు కావున ఎన్ని సార్లు వాగొన్నను వినుచు పుట్టింపవలసినదిగాదు. మన ఆంధ్రము విద్యావిషయమున మిక్కిలి వెనుకపడి వారందురు. నిజమే కాదో చూడము. గంజాముజిల్లాలో నూటికి నుమారు ౧౦ రు, విశాఖపట్టణము జిల్లాలో ౨ రు, గోవాపట్టణములో ౧౦ రు, కృష్ణాజిల్లాలో ౧౦ రు, గుంటూరుజిల్లాలో ౧౦ రు, నెల్లూరు జిల్లాలో ౨ రు, కడపజిల్లాలో ౧౦ రు, కర్నూలు జిల్లాలో ౨ రు, బళ్లారిజిల్లాలో ౧౦ రు, అనంతపురముజిల్లాలో ౨ రు మాత్రము చువ్వుకొన్నవారు. నూటికి ౨ రు మాత్రమున్న మన్నె పుడవేములలో:గాక తక్కినవోట్ల చువ్వుకొన్నవారు సగుటున నూటికి ౧౦ మంది- ఇక మనరాజధానిలోని తక్కిన జిల్లాలో విద్యాస్థితి ఎట్లున్నదో చూడము:— చెన్న పట్టణము: నూటికి ౨౨ రు, చెంగల్పట్టుజిల్లాలో ౧౦ రు, ఉత్తరాగ్రాదు జిల్లాలో ౧౩ రు, నేలమజిల్లాలో ౨ రు, కోయంబత్తూరు జిల్లాలో ౧౦ రు, దక్షిణాగ్రాదు జిల్లాలో ౧౬ రు, తిరువూరు జిల్లాలో ౨౦ రు, తిరుచూరు జిల్లాలో ౧౦ రు, మధురజిల్లాలో ౧౨ రు, రామనాథముజిల్లాలో ౨౦ రు, నీలగిరిలో ౨౦ రు, మలబారులో ౧౦ రు, దక్షిణ కన్నడములో ౧౦ రు, సుమారు ౧౦౦-కి ౧౦ రు, అనగా మన తెలుగు జిల్లాలలోకంటె అక్కడ చువ్వుకొన్నవారు రెండు రెట్లు హెచ్చు.

రాజకీయోద్యోగములను గూర్చి చూచినయెడల, మన రాజధానిలో దేశస్థులకు చెద్రుద్యోగములలో 2/11 నిదిలియు నులు, 2/8 రాష్ట్రీయు నిదిలియును, 0/8 హోమోలూజిడ్జి, 82/187 డిప్యూటీ కలెక్టరులు, 0/24 రివిన్యూ కలెక్టరులు, 1/22 ల్యాండు రివిన్యూవారు, 1/7 కోర్టాఫ్ వార్డుస్సూ, 0/1 షెడ్యూల్ ఫండువారు, 11/53 సెటిల్మెంటు వారు, 1/6 ల్యాండు రికార్డువారు, 5/22 క్వరసాను కాఖవారు, 0/6 వ్యక్తికాశ్రయము, 0/4 క్వరసానుక రసానుక కాశ్రయము, 0/10 జంతువైద్యులు, 19 పరిపాలనంపు రిజిస్ట్రారులు, 4/12 యంత్రకాపని గార్లు, 0/2 మత్స్యకాఖవారు, 11/51 సర్వేవారు, 11/115 లవణ కాఖవారు, 14/47 అణ్యకాఖవారు, 0/11 ధనకాఖవారు, 2/4 జిల్లాజడ్జి, 8/26 సబ్జడ్జి, 27/152 డిప్యూటీ మున్సిఫులు, 3/26 రిజిస్ట్రారులు, 5/37 పోలీసు వారు, 2/88 విద్యాకాఖవారు, 6/21 వైద్యకాఖవారు, 0/5 ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరులు, 0/8 పరిశుభ్రతాకాఖవారు, 8/25 ఇంజనీరులు. 1/21 నవ్ ఇంజనీరులు మాత్రము ఆంధ్రము.

కొబట్టి, ప్రత్యేక రాష్ట్ర మిచ్చుటకు దొరతనమువారంగీకరించుటకై మనమండిలు న్యాయపద్ధతి ఇదివరకు కని విని యెటుగని ప్రబలప్రయత్నము చేయవలసిన కారుణము వచ్చినది: ఇట్టియెడ మనము మనగారిందసోదగులకు కోపము వచ్చునేమో అనుభవముచేత ఉపకుండుట ఎంతమాత్రమును తగదు. సమస్తములములలోని ఆదాయములకు స్వేచ్ఛగా ఆకథించుచు విడిపోయి బాగుపడుచుమరి ఆందుకై ప్రయత్నించుతములకోరికల కంగీకరింపని వెద్దలవలె మన ద్వారావిడ సోదగులకు మనప్రయత్నముల కంగీకరింపకున్నాను న్యాయమైనకలుపాలు వికమత్యమునకు భంగకరముకాదు; కాన, మనము స్నేహముహించనే వేలుపడుదుము; అట్లును మనము బాగుపడి, హైందవజాతీయ మహాదర్శనములకై ప్రయత్నించు సమర్థుల మగుదుము. మనము ప్రయత్నించినచో, మన ప్రయత్నము బలముచేత ఆంగల తల్లికొలదిసంతకములతో మన జనులపంపుటవలన (బీటీమవారు మనవైపుకువచ్చిపిల్లినట్లు చేసినయెడల, నిశ్చయముగా ఇప్పటినుంచో ముద్దాతమున మనకు ప్రత్యేక రాష్ట్రము వచ్చునని నానమ్మకము. మనకు గొప్పవరములిచ్చునట్లు అంతట నాగ్దానములు వేడెడుచున్నది; వానిలా ఇదివరకటి. కావున, ఆంధ్రమున మేమి తెలుకొన్న వారందఱును కలసి ప్రత్యేక రాష్ట్రమునకై పాలుపడవలయును. ప్రత్యేక రాష్ట్రము మనక రాకీతిరదు. తిక్కవచ్చును. మనలోమనకు నమ్మకమున్నయెడల జయములేదు.

జాతీయలాభము:— జాతీయమునో ధర్మము:— జాత్యైకమత్యము:— జాతీయతాభావము:— ఆంధ్రమునందు చెప్పరమ్మ నాగారి, వాకిలి గామ్రోవిడుమునకు సంబంధమేమియు లేదు. అనగా ప్రత్యేక రాష్ట్రము కావలెనని ఒకతేజవారు కోరినంతమాత్రముచేరి హైందవజాతీయతకు భంగము కరంతి అయినలేదు. ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చినచు మనహైందవజాతీయ మనోరథము లినుమంతయు మాత్రపు. కానిచో, ఆన్ని రాష్ట్రములవారును కలసి, ఆదలకును కావలసిన విషయములను గూర్చి ప్రయత్నము చేయవలయుననుటకు అర్హులేదు. విహారము బంగాళమునండి విడిపోవుటవలన కలిగిన నష్టములేకో సప్తముగా తెలిపెదరు గాక అని ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమ ప్రతిఘటన విషయపు ర్యకముగా పార్థింపెదరు. అక్కడ విహారీలు తమ అవ్యప్తమునకు ఆనందించుచున్నార; బంగాళీలు విహారవిధవమునకు నష్టమువచ్చినది చెప్పబోలని స్థితిలోకొన్నారు. ఇప్పుడు భరతఖండము తయై ఒకే రాష్ట్రముకాదే! పండ్రోడు రాష్ట్రమున్నవే! ఇందు: హైందవజాతీయతకు అడ్డురావలయునుతీరికొన్న రాష్ట్రములుచేరినంతమాత్రముచేరి దానికి అడ్డువచ్చుననుట కట్టిది. మొదటినుండియు కొలనలవారి కిచ్చిన స్వరాజ్యమునంటి స్వరాజ్యమే మనము కోరుచున్నాము; దానికి రాష్ట్రవిషయము బాధకము కాదు.

ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమము లాభమైన కావచ్చునగాని, దానివల్ల జాతిభేదము బలపడును. కావున అదికూడవలదు మాత్రము నిజమగు అభ్యంతరముకాక వ్యక్తిగాని. సంఘముగాని ప్రయత్నములే ఆభివృద్ధిపొందవలయుటకల్ల. విహారవిషయములందు:— అందులో ముఖ్యముగా రాజకీయవిషయముల యందు వైరాగ్యమును:— ఉపేక్షయును పనికిరావు. మనము రుగుపారునవారివై ద్వేషముబిడ్డగాని:— వారికివారిచేయుటగాని తప్పు. తమమేజులము చూచుకొనుటయుతప్పే అన్నవారిని ఏమనగలము? రాజకీయవ్యవహారకమత్యమునుగూర్చి హెచ్చుగ ఉపనాడములిచ్చు వెద్రుమచ్చులే, వరుదినానాపులిల్లవంటి యు:— శ్రీనివాసకృష్ణరజస్వలానంతరి వివాహాఫ్టెల్ల వంటియు సంస్కరణములుగాని, తోడివారిలో కొంతిసిరిని బాగు చేయు మతి యేవిషయముగాని వచ్చినప్పుడు అడ్డువచ్చుట మిక్కిలి తోచనీయము. ఒకటి చెప్పచు ఒకటి చేయుచుండునట్టి వెద్రుమచ్చుల వెద్రటికముండ మన మభివృద్ధిలోనికి వత్తునుకొనుటకు వీలులేదు. ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రము మన ఆంధ్రులకు లాభకరమనియే మీరు తలంచినయెడల ప్రత్యేకమతో అవినయమునకు ప్రయత్నింపుడు; ఎప్పుడును వెనుకకునువేయకుండు. రాష్ట్రీయకావన సభాసభ్యుల ఎన్నుకొనువిషయములో పాలనాసౌకర్యకారణమున చెన్న పట్టణపు దొరతనమువారు చెన్న పురిరాష్ట్రమును రెండుభాగాలుగా భాగించినారు; గంజాము-విశాఖపట్టణము-గోదావరి-కృష్ణ-గుంటూరు-నెల్లూరు-ఉత్తరాగ్రాదు-కడప-కర్నూలు-బళ్లారి అనంతపురము అనుజిల్లాలు ౧ భాగముగాను, తిక్కినజిల్లాలు ౨ భాగముగాను ఏర్పడి చిరి. ఈ విభజనము బాగుగా ఉండుటయే కాక కొంతకాలము సమస్యముగ కూడఉన్నది. ఇదివరకున్న యెర్పాటులకు భంగము వచ్చుననియు. స్వాధీనములకు రుచిందరియు మాడక, ఆయా ప్రదేశములస్థితియు, వారివారి ప్రత్యేకాభ్యాసములను ఆచారములను చక్కగా పరిశీలించవలయును. ఆభివృద్ధి అక్కఱలేదనియు, తగినన్ని సుప్రార్థమున్నది ఉన్నట్లే ఉండవలెననియు:— వారివారిస్థితిగతులతోడను:— ఆచారవ్యవహారములతోడను పులెదను నిబంధము మిక్కిలియుగాజాలదు. మహారాజశ్రీ న్యాయపతి సుబ్బారావు కంతులుగారివంటి దూరలోచనముగల సంస్కర్తకూడ ప్రతిసంఘమును ప్రత్యేకపరిపాలనముకొంద ఉండుటకు అరకాళమైనయెడల అని వారికిలాభకరమనియు అభిప్రాయమిచ్చినారు; అంతేకాదు; కొత్తరాష్ట్రము స్థాపించుట, కొందరుహిందువులు, కొత్తభేదములు కలిగింది, హైందవజాతీయిద్దడి, ఆభివృద్ధి అగుటకు అడ్డుకునని భయపడనక్కర లేదనియు, కొత్తరాష్ట్రమును స్థాపించుట ఆ మా రాష్ట్రములలోని ప్రజల వికమత్యమునకు కారణమై, అందు మూలమున హైందవజాతీయత మటింతగముగా క్రియాశూన్యముగా పరిణమించుననియు హెచ్చరించినారు. దొరతనమువారు మనభరతఖండమున మరలరాష్ట్రోద్యమముభేదములసాధ్యమగు సంతత్యలలోబేయవలసిన ఆత్మోన్మేషకవిషయములలోఒకటిగా అంగీకరించినారు. హోదీంజేతభువుగారు బిహారీలనుగూర్చి, బీహారీ ఇంతకాలము తమముమీదిన బంగాళీలతో చేసినట్లు చూస్తూ అయిచేత బీహారీలకత్తుడును ఆభివృద్ధిపొందుటకు అరకాళమే కలుగలేదు. బిహారీలలోని ఉద్యోగములు బంగా

ఒక సవరణ

అంతట కే. ఎస్. వారాహరావుగారు ఒక సవరణను చూపించిరి. ఇదిగతమున తీర్మానమున సవరణను తీసివేసి, యద్యము ముగియుటతోడనే సాధ్యమైతే తీర్మానము నిట్టి రాష్ట్రము చేర్చుటకు ప్రయత్నమువారిని కోరవలయును అనువాక్యమును మూడవవారికిబదులుగా చేర్చవలయునని పేరుపెట్టెను.

తరువాత ఏ. ఎల్. వారాహరావుగారు తీర్మానమును బలపఱచుచు ముచ్చటించిరి. ఈతీర్మానమును విషయమై చాల భిన్నాభిప్రాయములున్నవి. దత్తమండలములవారియభిప్రాయమును ముగింపింక కరుణించవలయును. ప్రజలలోనే భిన్నాభిప్రాయములు ఉండునపుడు ప్రభుత్వమునాటికి నే మాత్రము మనమాటలను వ్యక్తముంచును.

కే. ఎస్. వారాహరావుగారు చూపించిన సవరణకు ముందు నోటిసుభాషణమున కీ సంకీర్తించుటకు వీలులేదనియు కాబట్టి వీరిని ప్రత్యేక తీర్మానముగా నెంచుచున్నామనియు సభాధ్యక్షులు చెప్పిరి. అంత కెద్దకలకము ప్రాంతముయొక్క కొందఱు రాష్ట్రముండవలయునని. మఱి కొందఱు కాలమింకను పక్కము కొలేదనిరి. ఇంకొక కొందఱు వారాహరావుగారి సవరణను ఆసలు తీర్మానమునుపాదించినవారే యంగీకరించిరి గనుక ఆక్షేపణ లేదని. ఏ. బి. సుందరరావుగారు సవరణనుబలపఱచిరి.

అసూయ ఉత్పత్తి.

దీనిపై ప్రభుల లక్ష్యము వర్తించుచు గారు లేచి యిట్లు చెప్పిరి:—ఇదిగతము జరిగిన సభలలో రాష్ట్రతీర్మానము ఆమోదించబడలేదు. దీనికర్థమవచ్చిన కెద్దలను వెతుక్కుటకు లాడిరి. ఆ ధోర్త్యమును అమాయకలను, ఈర్ష్యవలనను బయలుదేరిరి. అదృష్టము! అదృష్టము! హాస్యభావమునట్టి రాష్ట్రముల సేవలను బలవలన లాభములేదు (హాస్య! హాస్య!) ఇందులకు కలహములు పెరుగును. ప్రజలను భిన్నము చేసిపాడుచేయుట ఆర్థ్యము... (హాస్య! హాస్య!) చట్టవలన మాటలు విడదలైతే

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము.

కీదల కలగలగాది సుబ్బారావుగారు ఇట్లు ముచ్చటించిరి:—చురదగ్గరను ఒక గొప్పభారతజాతిని నిర్మించుట మున్నది. ఇది సాధ్యమేటను? హిందూదేశములో అనేకజాతులున్నవి. ప్రతిసంఘము స్వాభివృద్ధికి ప్రయత్నించవలయును. గోదావరిపై యువరిని లోపలికి రాయ్యి కుండుటకై ప్రత్యేకరాష్ట్రమును కొరవలేదు. ఇప్పుడు మన లెలుగుదేశములో దెంగుటలున్నవి. మార్వాడీలున్నారు. వామీద మనకు ద్వేషమున్నదా? (లేదు! లేదు!) ఇక మనకు అరవవారిద మత్రము ద్వేషము పుట్టునా? (లేదు.) ఆంగ్లమును ప్రవృద్ధికరమును నిరీరజాతులతో సమానముగా చేయుటయే మా యుద్దేశము. మొన్న బొంబాయి రాష్ట్రమున సభాధ్యక్షులగు రాష్ట్రముగారు సహితము భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము నామోదించియున్నారు.

దక్షిణాదివారి సహాయము.

కదాది జగన్నాథరావుగారి కిట్లు పడివిరి:—రాష్ట్రాన్ని నాకు సమర్థులమే కాని కోర్టులకని, బోర్డులకని యెంతో కష్టమగును. ఈ విభాగమునకు నుమారు అయిదుకోట్ల రూపాయల భారము మనపై పడును. ఆంగ్లరాష్ట్రానాదము కల్పలాభమునై వాధారణమిచ్చును. దీనివలన మన దక్షిణాది నాదముల సహాయము తగ్గును. జయపురమునండి మాకు నిత్యము నాదలయును. ఈ యాంగ్లరాష్ట్ర విభజనమువలన జయపురము బిస్మిల్లోకలియును. అందువలన మాకు కష్టపు బాధ కలుగును. లేదు! లేదు! కష్టమునకు భంగము కలుగను)

గొంతెమ్మ కోరిక.

ఏ. వి. కోర్కెగారాట్లు చెప్పిరి:—భావలను ఒట్టి రాష్ట్రముల చేర్చుటకు మంచికాదు; కష్టము, మట్లాడువారు కొందరు బొంబాయిలోను, మఱి కొందఱు మైసూరులోను ఉన్నారు. ఒక్కరు ఒకన్నా గంజాముండలములలో ఉన్నారు. దీనికి రాష్ట్రమెట్లు ఏర్పాటుచెయ్య? తురుష్కుల చేతు చేయుదురు! అరవ దేశముగారి ఆంగ్లము గలియేమి? ఆంగ్లమును వారికన్న కఠినములేదని చెప్పవచ్చును. కెద్ద ఉద్యోగములు కోరవచ్చును. భావలను ఒట్టి రాష్ట్రము చేర్చుటయే, జిల్లాకోర్టు రాష్ట్రము స్థాపించవలసివచ్చును. ఇది అసహ్యము కాదా?

ఆంగ్లరాష్ట్ర నిర్మాణము సులభమైనది.

సభాధ్యక్షుల ప్రార్థనపై ఏ. వి. ఎల్. కాలే జి. క్రిస్టియన్లు ప్రార్థన అయ్యెగాకట్లు ముచ్చటించిరి:—

భావలను ఒట్టి హిందూదేశమును విభజించుట యోగ్యము. అన్నిటికంటె ఆంగ్లరాష్ట్ర నిర్మాణము బహు సులభమైనది. అనేకముయొక్క అభివృద్ధి జాతీయాభిమానము ఒట్టి నెరవేరుచున్నదిగాని విశాల సామ్రాజ్యభావము ఒట్టి గాదు. ఒకనిదగ్గరను చూడుడు. ఆంగ్లేయులలో నితర దేశాభిమాన ముండుటకు కారణమేమి? వీరందఱు నొక్కదేశముననున్నారగునక. ఒకజాతికిని ఇంకొకజాతికిని భేదమిడుచుని కామ్రజ్జులు నిరూపించలేదున్నాను. అన్నిటిలోను భాషాసంబంధమేగట్టియైనది. ఇటీవల ఐరోపా యుద్ధపు సందర్భమున జరుగుచున్న ఆలోచనలలో ఐరోపాను భావల ప్రకారము విడదీయవలయునని రాజనీతిజ్ఞులు చెప్పియున్నాను. సభ్యులు నిమిర్యయందు బహుసామాన్యవాదములు ఏవయోగించుచున్నాను. రాజనీతియు దేశభక్తియుగలిగి చచ్చివుండు. చువరాష్ట్రాలకంటెను కష్టము వారికంటెను ఆంగ్లముండలముల నొక రాష్ట్రముగా చేర్చుటకు ఒహునులభము.

గంజాము ప్రభువు మండలసభ.

కొరవనీయులగు రావుబహదూర్ మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారి యుపన్యాసము:—
మహాదలారా,

మీ మొదటిజిల్లాసభకు నన్నాగొననాధిపతిగా నెన్నుకొనినందునకయ్యుకొనెదను. మీ జిల్లాలో చాల రకముల నాచికతలకలపజలండుటకేసీయు, వేటాడుటకుండుతరకాళి మలవలన ఉద్యోగీయుల కెక్కుని యాకర్షణము కలదు. 100 సం॥ లకుండియు ఈ జిల్లాలోనున్న ఉరియా భాగము ములను వేరొక పాలనముకొంద మార్పులనీసదని చేయబడిన ఆంగ్లేషము పాలించబడియుండియెడలమీ సారవంతమయిన మాగాణములవలన గలిగిన లాభము లిప్పుటికంతరించి యుండును. జాతీయభావమును పెంపొందించుటయందు భాషాసంబంధము మిక్కిలి శక్తిమంతమయినది. ఆంగ్లేష్యును మిట్టి కోరికలను కృత్రిమేసిరి. ఉరియావారిలోనే చీలిపోవుట కలన లాభము లేదనవారు చాలమందియున్నారని, నేను విచుచున్నాను. కాని, మీ ముఖ్యనిషయములలో జిల్లాలోని ఊరయాలను, ఆంగ్లమును ఏ కాభిప్రాయము గలిగియున్నారని విచి చాల సంకీర్తించితిరి.

1909వ సం॥ మొదట దేశరాధాని జీవితముయొక్క ఉత్తరవాదము ఎక్కువమయినది కాసంసభలలో ననేకవిషయములను గురించినచర్చలు (పూర్వమిట్టికలలో జరుగునని) జరుగుచున్నవి. ప్రభుత్వమునాటికై కాభిప్రాయములను వెలుపుటకు సుపాచయములు మనకు హెచ్చుగాగలవు. అధికారసభ్యుల కను, అసభికారసభ్యులకును గల తారతమ్యములు స్పష్టముగా బలపడినవి; ఇందుకు కారణము గవర్న మెంటువారే. వారివిచారణలకు లేబడినవిషయముల మంచిసయితము గ్రహించక చాలపర్యాయములు తమయొక్కపక్షిటులవలన త్రోసివేయుట చేత నిట్టిభేదము తేర్చడినది. ఒక్కొక్కప్పుడు గవర్న మెంటువారే పభావరంత్రులనియు, వారిప్రతినిధులే కానియు, వారుచెప్పటము గలదు. కాబట్టి చెన్నపురి శాసననిర్మాణసభలో 1913 వ సం॥ మొదలు చేయబడిన శాసనములను గురించి కొంత ముచ్చటించెదను. ఈయారు సంవత్సరములలో గవర్న మెంటువారిచే చేయబడిన శాసనములు చాలభాగము హైకోర్టుతీర్పుల కలగగలిగిన సంఖ్యయులను తీర్పులకయి యుద్దేశించబడినవి. ఈతరగతిలో తేరినవి (1) చెన్నపురిమునిసిపల్ ఆక్టు (2) ఇరిగేషను సెన్సు ఆక్టు 1913 (3) మదగాను ఆక్టాంట్ ఆక్టు (4) గుజ్జపురండ్లచట్టము మొదలైనవి చెన్నపురి హైకోర్టు తీర్పులవలన పర్యవేంటు ఎట్టేటులలో నీటిసిక్కును పొందెనుటకులే చెల్లించవలయునని నిశ్చయించబడుటచేయుటగానా ప్రయత్నములుగాని, లేక వారు కొంతవీరుకొంతగాని ఇత్యులయినని యిరిగేషను సెన్సు ఆక్టులనప్రభుత్వముగాబడెను. మరియొక చట్టముకలన డెట్రక్టి కలెక్టరులకు సబుకలెక్టరు, అసిస్టెంటు కలెక్టరులకు యధికారములన్నియు నొసంగబడియెను.

అసభికార ప్రతినిధులచే ప్రవేశ పెట్టబడిన శాసనములు

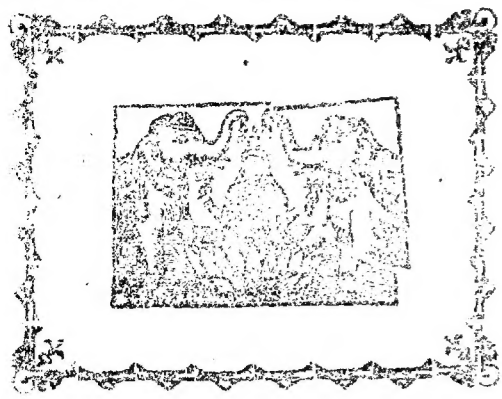
ఇందులో మొట్టమొదటిది హిందూగిఫ్టు ఆక్టు ఇది ఒకతండ్రి తి:భార్య గర్భముందున్న శిశువుకుతనముగణ శాసనము ప్రకారము ఎట్టియాస్తి గాని భవమునుగానె యుచ్చిదానము నయ్యగాని ప్రాసించిచ్చునయెడల ఆపిబ చెల్లవచ్చునని రెండవ శాసనము తీసుపతి దేశస్థానమునకు సంబంధించినది. మహాతులే ననుపబడు రెండు హైస్కూళ్లకయి వ్యయము

చేయబడు దేవస్థాన సాము ఆవిగ్యాలయములకయి ఇష్టమున్న లా ప్రకారముచేయవలసి హైకోర్టువారనగా అట్లు చేయుటకయి దొరతనము వారి శాసనమును నిర్మించి మహాతుకు కావలసిన యధికార మొసంగిరి. ఇట్లుంటే దేవాదాయములను ఇంగ్లండులో ఎక్ జోడున్నాల్సి ఆక్టులనే విద్యకయి రాజధాని యందంతటను వ్యయము చేయటకయి శాసన నిర్మాణసభలో మనము గట్టిగా ప్రయత్నింపవలసి యున్నది. డాక్టరు నాయరుగారి మెడికలు రిజిస్ట్రేషను ఆక్టు సయిత మంగీకరింపబడిన అసభికార సభ్యుల శాసనములలో నొక్కటి.

ఇరిగేషను బిల్లు సంబంధమున గొప్ప గొప్ప చర్చలు బయలుదేర గలవు. ఇది జమీదారులకు రయితులకు అందరికిని సంబంధించినది. కొన్ని ప్రకరణములు వాగ్వివాదములకు ప్రేరేపక భూతములగును. లోకములో యిట్లు మునిసిపాలిటీలకు హెచ్చయిన స్వాతంత్ర్యము లిచ్చుటకు చట్టమొకటి సిద్ధమయియున్నది. చెన్నపురి పాలనసంఘమునకు సంబంధించిన చట్టము కలహకారణమగును. నవంబరులో డిస్ట్రిక్టు మునిసిపాలిటీస్ ఆక్టు, లోకములో నొక్కటి ఆక్టులు ప్రవేశ పెట్టబడగలవు. వీని విషయములు జనులలో నానకైని బుట్టింపవలసియున్నది. రాజధానిలోక నగర నిర్మాణ శాసనము గావలసియున్నదను విషయములో చర్చలు నున్నవి. ఎన్నికలు జలుగు సభ్యుడు చేయబడు దురాగతముల నాపుటకయి ఒక చట్టము చేయబడునుట. అరుగు పత్తరములనుండియు గ్రామ పంచాయితీ చట్టము కావలయునని మనము ఘోష చేయుచున్నను నెడచెంది టెట్టబడినది. గ్రామమునే స్వపరిపాలనమున కారంభముగా ప్రదీక్షింపదని మార్గప్రభువు రి సం॥ ల కిందటనే ప్రాసించుచుండగాని మన రాజధాని పాలకు లెంతమాత్ర మినిషయము నాలోచించరయిరి. కాని రాజధాని ప్రజ లేక కంతముతో గోరుచున్న ఈపంచాయితీలను పాలకులు స్థాపించి తీరవంతరకు మన మూరకుండరాదు. గ్రామములలో సినిమా క్రిమినలు కేసులను త్వరగా విచారించి తీర్పుజేయుట కయికోర్టులను స్థాపించుటకు రెండు బిల్లులు సిద్ధమయినవి. ఎట్టేటులాండు ఆక్టు ప్రాసించునది మొదలు కేసులు మెడయినవి. తీర్పులు ఒకటిని బోలి యింకొకటి యుండదు. రెని న్యూ కోర్టులలో అపీలుజేయుడనుటయు ఈ గాం భూములకు నన్యయింపజేయుటయు, మంచిదియో యని శాసనము కాక లయుననిన వారే అనేకు లను కొనుచున్నారని. చాల తరచుగా నీ సంబంధమున పరిష్కరించుటకు మూడు బిల్లులు ప్రవేశ పెట్టబడినవి వీనినన్నింటిని కలిపి ఒక్కటిగా చేయుటకాలోచనలు జలుగుచున్నవి. చలపాదు, అచార వ్యవహారములకు సంబంధించిన చట్టములు రెండు కలవు. రజస్వలా వివాహ శాసనము పూర్వచాతులవలన నెడగొనబడినది. అంగీకరింపబడనని అనలేము. హిందూ లాకు సంబంధించిన రెండుచట్టములీనడును నాకలన ప్రవేశ పెట్టబడి ప్రారంభ సిద్ధిలో నున్నవి. ఇరిగేషను పంచాయితీ చట్టమును అంగీకరింపుదని నేను గవర్న మెంటు వారిని బలవంత పెట్టుచున్నాను. ఒకరాజధానికున్న యభివృద్ధి మన దేశ ముదింకొక రాజధానికి లేనందున ఎవరి కనిసరమయిన శాసనములు గావలయునో వాని ఆ గావ్రపు కావనిర్మాణసభలలో ప్రజాపరిధులవలన జేయుచుట మొక్కవ్యయము.

మదరాసు మ్యునిసిపాలిటీ నోటిసు.

1904-వ సంవత్సరపు మదరాసు సిటీ మ్యునిసిపాలిటీ III ఆక్టు 24) నెక్కు ననుసరించి పెరంయూరు బారకాసులకోర్టునకు, ముతు నాయికా వీధికిని నాధ్యక్షుండిన వెంకటేశ బాధావిధి, యీ నెల 17 తేది నామవారము నాటినుండియు, దిగరుత్తరుల వరకును, పరశువాకములో మంచిసిటి స్ట్రయి నునన్నుతు పనులుజరుపుటకు గాను బంక్రగా ప్రోకలకు నీను లేకుండ ముగాయబడును.
స్వయంబుగన్న } జె. సి. మోగిని
డిప్యూటీ మేంటు మదరాసు }
11-5-15. } ప్రిసిడెంటు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ మే 30 15-తేది

శనివారము.

ఆంధ్ర దేశారాధన జీవనము

యుగయుగమునందును హాళి సాంఘిక రాజకీయ ధర్మములందు యుగధర్మములకును రూపముగ వరి వర్తన మేర్పడుచుండును. పరివర్తనమె వృద్ధియగుచుండును. ప్రచలనము లేనపుడు జాతిజీవనహితమైన జడమువలె వికాసహీనమై యొప్పుచేసియుండును. ప్రచలనమేర్పడినపుడు జాతి జీవనశీలమై దేజులైన వికాసవంతమై యొప్పుచుండును. జాతీయధర్మములందు యుగయుగములందును మార్పులు జాతీయభివృద్ధికై గలుగుచుండును. ఒకకాలము నందు మతధర్మము ప్రబలును. మరొకయుగము నందు తాత్రధర్మము విజృంభించును. ఇంకొక యుగము నందు వ్యాపారధర్మము వ్యాపించును. మరొక కాలమునందు రాజ్యాంగధర్మము తలయెత్తును. ధర్మోదయమున కనుకూలముగ సంఘమునందు నూతనభావములు నూతనోత్సాహము పుట్టుచుండును. ఆంధ్రదేశ వ్యవహారములను గమనించెడి వారల కట్టినిూతనయుగము తెలుగుదేశము నందే గుర్తినదని హాస్యపురుగుచున్నది. ఆంధ్రయువకుల హృదయములు నూతనోత్సాహ భరితములై దేశారాధన జీవనమును గోరుచున్నవి. ఆంధ్ర మహాజనులు దేశారాధన తత్వగులై తమవిద్యా సంపదలను దేశమాతకు సమర్పించి సంస్కృతయై యున్నారు. యువతీమణులు యథాశక్తిని సేవా పరాయణులు గాదలచి యున్నారు. ఆంధ్రుల యాందోళనము, భాషా ప్రేమ, ఉత్సాహము, గతబుధ గురు నాసరింబులగు విశాఖపట్టణము నందు గూడిన యాంధ్రమహాజన సభామొక్కయు, మహిళాసభమొక్కయు, కార్యక్రమమును విలోకించిన వారిలకు విదిలమగు చున్నది.

విశాఖ పట్టణమునందు దేశారాధనమును జేయదలచిన మహాజనులు 1500, మహిళలు 600 సమావేశమై ప్రత్యేక సభలను జేసిరి.

ఆంధ్రమహాసభ విషయక కార్యక్రమ మిది వరకు ప్రచురితమైనది. ఆవిషయమును జదివినవారలకు ఆంధ్రులకు దేశారాధన జీవనముపట్లగల యభిమానము వ్యక్తిగతమగుచున్నది. దక్షిణహిందూ దేశమునందాంధ్రులు దేశారాధన జీవనమునందు ముందంజ వేయుచున్నారని యాంధ్రదేశ స్థితిని గమనించెడి వారిలకు నర్థమగుచున్నది. మహిళాసభలు తెలుగుదేశమునకు పరిపాటియైనవి. గతించిన మూడేళ్ల నుండియును తెలుగుదేశము నందు మహిళాసభలు గూడుచున్నవి. యువతులును దేశారాధన జీవనమునందు తమభారమును నిర్వహించి సంస్కృతయై యున్నారు.

విశాఖపట్టణమునందు గూడిన మహిళాసభ కార్యక్రమ సంఘాధ్యక్షురాలుగ నుండిన శ్రీమతి ఆకెళ్ల కామేశ్వరిమ్మగారి యొక్కయు, అధ్యక్షురాలుగ నుండిన శ్రీమతి శ్రీశ్రీవిజయనగరము మహా

రాణిగారి యొక్కయు, ఉపన్యాసములు నిన్నను నేడును పత్రికయందు బ్రచురితము జేసవి. ఆన్యాసములకు జరివిజ వారలకు యొగు దేశము నందలి యువతీమణులకును దేశారాధన జీవితము నందభివేత మేర్పడుచున్నదని తెల్లమగుచున్నది. వారి యుపన్యాసముల వలన స్త్రీలును విద్యాలాభమున, కన్యాశుల్కమునా నష్టములను, మితవ్యయ లాభములను, గుర్వ్యయ నష్టములను, జాతీయ ధర్మరక్షణ వ్యవస్థలను, పాఠశాల్య లాభములను, శాస్త్రజ్ఞానానందమును, బాగుగ గ్రహించుచున్నారని తేలుచుచున్నది. స్త్రీలును విద్యావతులను జేయుభావము పురుషులమీదను గలదు. ఆభారమును బాగుగ నిర్వహించి స్త్రీలను దేశారాధన పరాయణులగు జేయుటకు పురుషులు ప్రయత్నింప వలయును.

వర్తమాన యుగధర్మము జాతీయధర్మము. నారముగ రాజ్యాంగ నిర్మాణమని గ్రాహ్యమగుచున్నది. యూరపు రాజ్యములు జాతీయ ధర్మరక్షణమునకై మహాసంగ్రామమున మునిగియున్నవి. భారతీయులు భారతధర్మానుసారముగ జాతీయ నిర్మాణమును స్వరాజ్యప్రాప్తిని నాకాంక్షించుచున్నారు. ఆంధ్రులును నామార్గమును నవలంబించి స్వదేశమును స్వభాషను నుద్ధరింపవలయునని కృతనిశ్చయములై యున్నారు. ఈ మహాత్కార్యములు దేశారాధన జీవనమునలన సాధ్యములు గావలసియున్నవి. దేశాధిమాన పరాయణులు మాతృసేవా వ్రతమునుబూని దేశారాధకులై దేశసేవకులై జాతీయ ధర్మరక్షణమును జేయుచు దేశోద్ధారకులుగ నుండుటకు భగవంతుడు తోడ్పడుగాత!

మన వ్యాపారము జపాను

హైందవ ప్రభుత్వములలో మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు పరిశ్రమలవిషయమున నెక్కువ శ్రద్ధ తీసికొనినవారిని ప్రతీతికలదు. ఇందు నిజము లేకపోలేదు. కాని మొత్తముమీద మన ప్రభువులు పరిశ్రమలకు కావలసినంతసహాయము అందుకోముఖ్యముగా నిష్కషణ కావలసినంత సహాయము చేయుచుండలేదునునూత్రము నిక్కువము. ఎన్నిసభా చేసిన మనము మొత్తమెట్టికొనినను తగిన ప్రతిఫలముగలిగించలేదు. తుదకు మొన్నటి నెలలకు సమావేశ సమయమున ప్రభుత్వమువారి సహాయమునుగూర్చి తీర్మానముపాడించినప్పుడు మన పరిశ్రామికాధికారి యగు బ్రెస్లరువంటి యుదారాశయము ఇదివరకొకపర్యాయము తనకు మనుష్యులు లేకను ద్రవ్యసహాయములేకను చిక్కియున్నారని మూచించినవాడు సరియైన మార్గమున దయలేక ద్రావిడప్రాణాయామముగ వివిధవిషయములను ప్రసంగించి ప్రభుత్వమువారు చేయదగినంత చేయుచున్నారని వర్ణించాయమును జేల్చి యుండుట మన ప్రత్యేక దురదృష్ట మేమోయని యదృష్టమగు నమృతములేనివారికి గూడ తోపిపజేయుచున్నది. వారి యనుభవమున హైందవులు అడిగిన సహాయము చిత్రభంగులుగా నున్నదట. ఎవ్వరిగినను ఏదో ద్రవ్యసహాయ ముగలుచున్నారట! ఏదో కార్యనిర్వాహకమునకు శాస్త్రీయ సహాయము కోరుపూరికకో యిద్దరో యున్నను వారు ఏదో యముఖ్యవిషయము నెఱుంగిగోరుదురట గాని తమమనస్సులలోని సంగతులనెల్ల వివరింపించి సమన్వితజ్ఞానమును సంపాదించుకొనరట! పరిశ్రమలకు దిగువారు వానియం బలికచి యభివృద్ధిముల గలిగించుకొని నెంచువారుగారిట. తామెందరనోతీక్షణతో జెట్టి సిద్ధముచేయుజూచిరటగాని అందులో నిరువురే తగినవారు కాననచ్చినారట. మామనస్సునకు నీవిషయములలో విపరీతమేమియు

కానరాలేదు. పరిశ్రమ ప్రభుత్వములో నేరూత్రము లాభముచచ్చునో లాభము కానేరారో యరు భావముతో వాయుగు బ్రవేగమున్నప్పుడు వారివంకకు నిర్భయులు కృష్టి మర్కటములు సరిభారవిధమునకాదు. ఉద్దానా లెక్కను పోలికీ కలువలో తక్కినవారిలో నా పోతు కొరకో యుదునటను సాజేహములేను అందులో వట్టిమాత్రపాతులును లేకపోదు. పరిశ్రామికవిద్య యేలేని యీ దేశమున నిట్టివామగు సహజము ఇంతకష్టపిత్తోగూక నిరువురు సరియైనవారు దొరకినందులకు బ్రెస్లరుగారు సంతసింపవలసి యుండును. వారుసంతసింపినను సంతసింపకున్నను భావిసంధ సూచకముగ మేము సంతసింపచున్నాము. ఆ ఇరువురినంటివానిని నిరుపది వేలకు మొదటి నుండి యు తీక్షణ కలుగజేసి కిక్కిముచ్చేయుట బ్రెస్లరుగారి యొక్కయు వారి నేర్పరచియుండు ప్రభుత్వమువారియొక్కయు కర్తవ్యము. మూలధనమును గురించి బ్రెస్లరుగారు హైందవభూమిలో కావలసిన యంత మూలధన మున్నదని. ఉండునుగాక. లాభము నిష్కర్షగా వచ్చునదనినే తప్ప మూలధన మెచ్చుటకు జైటికీరాదు. దీనిని జైటుకుదెచ్చు ప్రతిభయు ప్రభుత్వమువారివద్దనే యున్నది. ఈదేశము చూచి నేర్చుకొనవలసినదేశము. ఆ చూచినేర్చుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారు బాగుగా మనకు పరిపరిధిముల పట్టజేసినారు. నేకు దానిఫలముల నుండి తప్పించుకొనవలయుననిన నది పొసగదు. ప్రభుత్వమువారు పరిశ్రమకు ప్రారంభించి పనిచేసి మాపి లాభమువచ్చుటను కనుబరచినయెడల నే గొండపల్లెలోని పుల్లయ్య శెట్టిగూడ తన మూలధనమును దెచ్చి ముదిడగలడు ప్రస్తుతము మన ప్రభుత్వమువారు చేయలేని పని యిదియే. పరిశ్రమాభ్యాసమునకు కళాశాలలుండుట పరిశోధనాలయము లేర్పరచుట ముఖ్యతములే యైనను నిదానముమీద కావలసినపనులు నేటిదినము మన వ్యాపారమును మేటియై జపాను వశము చేసికొనుచున్నది. స్వదేశీ దినములలో నేయేకరి శ్రమలు కలవంతము లనిపించుకొనినో ప్రభుత్వమువారి మొన్నటి ప్రదర్శనములలో నేయేవరువులు హైందవులు సులభముగా చేయగలరను వర్ణించాయమును కలిగించెనో ఆవస్తువులలో గూడ జపాను వంగరాష్ట్రమున కడచిన యాగస్టురూ సమునుడి నేటిలోపల విజృంభిత వ్యాపారమును కనుబరచియున్నది. ఒక్క నియమితకాల భాగమున (కొన్ని మాసములు యుద్ధమునకు ముందు) నిష్కపుల్లలు రు 9,54,198 లకు జపాను ఎగుమతి చేసెను యుద్ధానంతర మాతేకాలభాగమున రు 15,33,831 లకు ఎగుమతి చేసినది. పబ్బులు రు 15,258 ల వ్యాపారముగా నుండినది రు 24,055 లయినది. టోపీలుమున్నగు చిల్లరవస్తువులు రు 2,05,229 లుగా నుడిచిది. 2,10,311 అయినది. రంగు గుడ్డలు రు 3,00,552 ల వ్యాపారము నుండి రు 11,17,464 అయినది. తేయాకు నిండుపెట్టెల వ్యాపారము 62,243 అనుడి రు 2,39,12 లకు పెరిగినది. గాజు రు 1,03,765 అనుడి రు 1,97,125 లకు సాచ్చి నది గాజుచిమ్మిలు మున్నగునవియే రు 11,890లకుండి రు 1,08,530 లకు వృద్ధియైనవి. కొన్ని విషయములలో జపాను ప్రతిఘటనగూడ వ్యాపారమున మించ జూచుచున్నది ఎవ్వరో ఇప్పటి యుద్ధమునుగూర్చి వ్రాయుచు నైకోహకు నెండుగయైన జపానుకు పండుగయని వ్రాసిరి. "ఇది పూర్తిగానిజము కానిదీనిక నెవరును జపానును నిందించవలసిన పనిలేదు" అని జపానుకు నువెలువను నోకపత్రికవ్రాసి తా సంతోషమును తెలుపుచున్నది. మనమును కార్యకునియై యుండినచో నాప్రీయా జర్పని లాగుటతోనే జపాను అమెరికాల కెడమియక యాపాటకేపాడి యుండ

బిరోహ మహాసంగ్రామము.

ఇంగ్లండు

భరితఖండ వ్యాపారము

యధము.

లండను మే 13:—కొనసంఘమువారి ఎదుట నేటి రాత్రి 8 గంటలకు ఆరంభమయ్యిన గాఢ భరితఖండ వ్యాపారము యధము ఆరు విషయములను గూర్చి యుపన్యసించిరి. ఈ సభకు క్రొవపురగా రధ్యక్షత వహించిరి. క్రొవపురగా రింటి నుండిరి. యధావధము సుందీయ భరితఖండ వ్యాపారము ఆధ్యక్షతముగ వేసి టోపు చున్నది. సో ప్రపంచ మునకును సంబంధించి ఈ మహా సంగ్రామమునకు గాను భరితఖండ వాసులు చేయుచున్న సహాయమునకు మన మా దేశమునకు అన్ని తరగతులవారికి వర్తముల వారికి మతములవారికి వందనము లప్పించ వలసి యున్నది. వెనుకటి యధములలో వైదికులు చూపించిన ప్రతాపముల నెదురుట ను కొరగాడంద చేయునంతటి ధైర్య సాహసములతో బోరు చున్న భారతీయ వైదికులు ప్రభువు గలవైదులు. తమసంకల్పసంకరాతమగు ధైర్యమును వికారమును యధోక్త ముగినిలుపుచున్న స్వదేశీరాజులు ద్వితీయగణ్యులు. వారివారి శక్తిసానుధ్యమలనుసరించి వ్యాధివత్తుమనీ సానుభూతిని చూపుచున్న దేశీయులగు శ్రీమతుల పురుషులను భారతీయులందఱును తృప్తియగుదురు.

యధమువలన కలుగు వ్యయము భరితఖండము నందలి స్వల్పవ్యాపారులను చిన్న వ్యవసాయవారులను దురవస్థలను చేయకుండ సాధ్యమగుంతి వరకాభావము తగ్గించుట కొరతనువారికి నిధియొనగన్నది. దొరతనమువారు హుందీవార కమును గురించియు గోధుమవ్యాపారమును గూర్చియు నిట్టి భావముతోడనే కల్పించుకొనిరి. యధముజరుగు సంకల

వచ్చును. అయిన నేమిఫలము? ఇచ్చటికిని మేల్కొనకున్నాము. జపాను జర్మనీలవలె యాలసానముల నాక్రమించుకొనుచున్నది. ఇది యాంగ్ల భూమికి గాని హైందవభూమికి గాని లాభకరముకాదు. అట్టియా జర్మనీ లాగిపోవుటవలన కలిగిన కాల్తావ్రాంతయు మన ముపయోగించగలమని చెప్పుటగాదు. జపాను ఇత్యాదిరాష్ట్రముల వ్యాపారమును సంపూర్ణముగా నెదుర్గలమనియు గాదు. కాని మనదేశము ననుభవించుచున్న మనచే నై నంత పరిశ్రమ చేయుకుండుట స్వయంశ్రద్ధాపరాధముగాక మానదు. దీనికై ముందునకు మనము చిత్తీలక తీరదు. న్యాయములతో కార్యములు గావు. ప్రైవేటుగాను నుడువురీతిని తగిలించుట తగినయాజమాన్యము ఉండవలెనవే. వివిధ ప్రభుత్వమువారు వివిధగా నేర్పాటుల చేయవలసి యున్నాడు. అట్టియేర్పాటుల కేసినారని తెలిసిన యెడల తగినవారు ముందుకువచ్చినచో ప్రభుత్వమువారిని విధిముల దోడ్పడుదురని స్పష్టమును నయెడల ప్రజలు ప్రజానాయకులను నెనుకంజ చేయరని నమ్ముచున్నాము. కల పరిశ్రమలకు చేయూత కొసగి వృద్ధిచేయుటయు, క్రొత్తవియు నైనవారిని ప్రోత్సహించి కొంతనడిపించుటయు, క్రొత్త పరిశ్రమలను ప్రారంభించు వారి యుపకరణములను బంజీలించి ప్రోత్సహ మొనగటయు, అనంతర మైన పరిశ్రమలకుపోటీదేశములు రక్షింపగలములు నైచికొనిన వస్తువులకు సుంకములు అధివా ప్రారంభింపటమున్నగువాని మూలమున నాయమిచ్చి టయు పరిశ్రమలకు విద్యాలయములను స్థాపించి దేశవర్జితమే యున్న పరిశ్రమలను ప్రారంభించు నంతటి యాత్మసహాయతో పనిజరిపించుటయు పాలక పాలకులసహన ప్రయత్నములచే నెరవేరవలసి యున్నది. పాలకులను ప్రజలును సుముక్తిని విడిచి లించిపెచ్చి కార్యపరులైనగాని మహానష్టములు తప్పవు తప్పవు.

యను హిందూదేశమును క్రొత్తవస్తువులను చేయకుండుటకును కష్టపూర్వక ప్రతిష్ఠాపనల కను వ్యయములను కొద్దిగ నైన తగ్గించుటకను, సాధ్యపడవని ఇండియాదొరతనమువారుగూడ తలచుచున్నార. కాని లండనురక్షకులకు భవనము మొసగుటకు చాల తగ్గించవలసియుండును. దొరతనమువారి రూపాయ ఋణములతో వ్యయముగనో విస్తారముగనో వాటా లనుకొనిన భవనములగు భారతీయులందఱును దేశాభివృద్ధికి యధావధముగ తోడుపడవారగుటయేగాక యధమును కొన సాగించుటకు చాల సహాయమును చేసినవారుగూడ నగు చున్నార. భారతీయులు యధనిధికి, అధికారభావముతో నొసంగిన విరాళములనుగూర్చి కృతజ్ఞతను పూర్తిగ వెల్లడించుటతగిన పదములలేవు. దేశాభివృద్ధియతోడను నైదిగ్ధ్యము తోడను వాణిజ్యవిషయమున భవనము వినియోగించిన వారును గూడ ప్రశంసనీయులు

అంతర్జాతీయ కార్యానవరీషదము.

లండను మే 14:—యధమువలన నీ పరిషదము నిలుపబడినది. సర్. చార్లెసు మెకారాగా రధ్యక్షతన వదలుకొనిరి. లాంక మైన్ లో పలుకు పూర్తిగా కట్టిపెట్టుచున్నామని వెల్లడింపవలెనను విషయమును మాంచెపురలోని హాలు యంత్ర కాలపాదు నేడు ఆలోచించుచున్నాను. కొన్ని యంత్ర కాలలలో కొందరు పరిచారము తమకిచ్చు వరుమామునకు తోడు 100కి 10 రూపాయలవంతున బల్లెముకూడ నీయవలెనని కొందరు కట్టుకట్టినందున నిలువచేయవలసినవిచ్చినది. ప్రభుత్వము వారు కల్పించుకొనుట నిశ్చయము.

లండనులో గలభాలు.

లండను మే 14:—నిన్న రాత్రి లండనులో గలభాలు జరుగలేదు. జర్మనులకు కృతీతలకును కల్లరి జట్టునాండ్రును కొందరిని పోలింపవారు తలపెట్టెరి. న్యూకాసిలులోను గ్రీవు నెందులోను కొన్ని రుకాంతులు ధ్వంసము చేయబడినవి. మంటులూ గట్టుముతో నీళ్లుచల్లి న్యూకాసిలులో గుంపును పారబోరిరి.

లండను మతగురువుగారి బోధనము.

లండను మే 10:—నాలుపాపాదేవాలయమున బాలవేగు లకు లండను మతగురువుగారిటుల బోధవేసిరి:—ప్రపంచమున పుట్టిన వారందరిలో బలమైనగాం ద్రువారు ప్రపంచము నంతను మోసగింప జూచుచున్నార. వారంత బలవంతులకు టకు మనలోపమే కొంతవరకు కారణము. నేనడట సమాధి చేసిన రాజ్యప్రభువు నాకత్తులకై ప్రేమాస్పదడగు వృద్ధ వీరుడు. (మన మొకపిచ్చి జాలివారమని) కొన్ని సుంకర్మము లకు పూర్వమే చెప్పియుండెను. ఆతడు చనిపోవు వరకును గూడ మనయందుల కెంతాళిచేయుచునే యుంటిమి. మనమా పూజ్యుని హితోపదేశమును మన్నింపవలెననికెట్టి వాండ్రును నందలకు ఫలితముగ నేడు జేలకొలదిగను లక్షల కొలదిగను ప్రాణులను గోల్పోవుచున్నాము. వినియున్నచో కొన్ని వందల కన్న నిధికుము నవ్వుము యుండదు.

బొంబాయి టపాలు.

లండను మే 10:—బొంబాయిలో ఏప్రిలు నెల 17వ తేదీన బయలుదేరిన టపాలు నేడు లండనులో బయ్యడా చేయబడును.

ఒక స్త్రీ గురు.

నలుమెరై యతో కొట్టుకొనట

బీరు మే 14:—కొలెయగు స్త్రీయొక త్రై సముద్ర ములో నొక జర్మను సులుమెరైయతో కొట్టుకొనినట్లు. ఆనాడు రెండువడముల దాపునో చేయబడినది. పడవలకు బూన్డించేసినపుడు స్త్రీయొకరు మెరైను కొట్టుకొనినట్లు. స్త్రీయొకరొకరును కురుపుతగిలిరి. తరువాత నీటిమీద మానె తేలుచుండెను. నలుమెరైను మునిగిపోయియుండునని వీరు చెప్పుచున్నారు.

లండను మే 10:—వాల్కెటన్ సంఘమువారి టిటు తెలియజేయుచున్నాడు:—ఈనాడు ఇంగ్లండుదేశపుతల్లి లకు 10122 స్త్రీయొకరున్న వేర్వేరు పీనిలో ఆటమూత్రమే ముంచివేయబడినది.

ఇంగ్లండులో నిరవధిసజ్వరము.

పత్రికలకువాసి అసమర్థులనిదెలుపుట.

లాహారు మే 14:—సిరియలందు మిలిటరీ గజెట్టు పత్రిక క్రిందివాక్యవిషయ:—సర్ ఫాలిషుపురు, సర్ ఇమిన్, సర్ కారువేయగ, సర్ ఫాలిషుపురు లియోపాల్డోర్న్ గుసగు సులు, మరొకందఱును పుట్టుకచేతి జర్మను దేశీయులు. యధములో జర్మను లకలంబించుచున్న పద్ధతులను వీరు ఖండించుచు మైముపత్రికకు వ్రాసి తమ యసమర్థులని తెలియజేయుచున్నారు. (బ్రాడుఫోర్డ్, నాటింగు హాములలో చాల కాలమునుండి నిరవధి, జర్మనులు పురాని పతులదగ్గరకు వెళ్లి సంగతి సందర్భములకు చెప్పుకొనిరి. లండనులో నిరవధిసజ్వరము ఒక సభకు ఏర్పాటు చేయుచున్నాడు.

ప్రాము

పారిసు ప్రకటనము

లండను మే 14:—పారిసు నిన్న సాయంకాలముల ప్రకటించుట దీనిని. ఈ జరుగు దిగట్టుననిన్ను రాత్రి మరియొకసారి తలపడిన జర్మనులను తలపెట్టెరి. జర్మనులలో మరొకరినా రుచేకందల మంది గలరు. మాతేశములు పారి పోయిరి. అర్రాసునకు తరమున మాకు ముఖ్యులగు సుతన విజయము లభించినది. కేన్సీలో మేము పట్టుకొనిన పరికరము లలో 2 పెద్దఫీరంగులు 12 కందకపు ఫీరంగులు 3 పెద్ద మోటారులు చాల మరఫీరంగులు 8030 కుపాకులు విస్తారము మందు గుండును గూడ గలవు చేరువకున్న ఆ దివిలో మాఫీరంగి గుండ వలన చాతులైన 8 కంపెనీల జర్మనుల శివములు కనబడినవి. మేము ముందునకు పోయి అడ్డాసిన గ్రామమును స్వాధీనము చేసికొని ఆనేక వందలమంది శత్రువులను కయిది లనుగా పట్టుకొంటిమి. న్యూవెర్గ్రామమున మరల చాల ఇండ్ల వరుసలు మాస్వాధీనమైనవి. అచట మాకు 17 ఫీరంగులును పెద్ద మోటారులును వొడిగిరి. బాగ్ టెల్లిలోను అగ్గోహలోను జర్మనులు రెండుసార్లు మమ్ములను దలపడి పారిపోయిరి. బోయిసులీ ప్రాట్రి పూర్తిగా మాకు స్వాధీనమైనది.

పార్సిసు మే 14:—పరాసు అధికారుటిటు ప్రకటించుచున్నాడు:—సోయిషెజుకు ఆగ్నేయభాగమున వర్తముకొని కాజుబారుచున్నది. ఇట్లున్ను పరాసువారు కడచినరాత్రి యెడతెగకుండ, జర్మనీవారి నెదిరించి, చాలకందకములను పట్టుకొనిరి. నిన్న పట్టుకొనిన ప్రదేశము లన్నిటిని పరాసువారు నిలుపుకొనిరి జర్మనీవారిని పరాసువారు వాటగుదారుగ్గుహ ములకు ఎయిని లోకలోని చాలకందకములను ధ్వంసముచేసిరి.

రవ్య

రవ్యను వైద్య పక్షి

లండను మే 10:—(ఈ తేలికవార్త మార్గమున నిలచి పోయినది.) రవ్యను వైద్య పక్షి టూర్నోకు తూర్పునకొన్ని మైళ్లదూరము నండి నూటిగా దుమ్ముకనువరకును కలదని వెల్లెగ్రాడు విలేఖరి మైము పత్రికకు వ్రాసెనుగాని అటు నండి ఆ వైద్యుడు తూర్పునకు నురుగునో లేక కార్పేని యను లగు దాటునో ఆతడు వివరించలేదు.

జర్మనులు విరోధింపబడుట.

లండను మే 11:—కలిషియాలో తూర్పు భాగము నకు మేము చురుకుగా పోలే ముడ నున్నామని శత్రువుల ప్రకటనము గూడ నూచించుచున్నది. జర్మనులు ముందునకు బోకుండ నిరోధింపబడిరనిచో వెల్లెగ్రాడు నూపొంపబడు చున్నది. రవ్యములు సగముదారిలో (వెనుమెలు నంకకే 88. అయినను వారు టూర్నోకనును అచటనున్న ఇనుప దారిని కాపాడగలరు.

రవ్యనుల ఆత్మవిశ్వాసము.

అలహాబాదు మే 14:—వెల్లెగ్రాడులో నిటు నొక ఆధాధికార ప్రకటనము ప్రకటించబడినది. రవ్యను లెప్పటి వలెనే నిశ్చితభావముతోనే యున్నారని ఈ తేలికవార్తలన తెలియుచున్నది. ఈనాటిదగ్గ యధరంగము 18 మైళ్ల వెర్గా ల్యుకు కలిగియున్నది. ఇచట జర్మనులు 7 వైద్యులనునందిరి. జర్మనులు రవ్యనులను వెనుకకు నడిపి రేగాని రవ్యను పండ్రిని ఛేదింప జాలరై కి ప్రస్తుతము రవ్యను లాక్రమించుకొనిన సూతన సూములు చాల ముసీరము లగుట వలన రవ్యను లిక వెనుకకు బోయిరి. సందియమేమియునులేదు. సహాయ వైద్యములు గూడ వచ్చినవి. తగిన ప్రతికారములను పూర్తిగ పలుపుటకు రవ్యనులు సిద్ధముగానున్నారు.

రవ్యువారి నమ్మకము

సింధు మే 10:—ఇంగ్లండునుండి సంగతి తెలిసినది:—వార్సాగారి మైమువిలేఖరు డిట్టు తెలియజేయుచున్నాడు:—ఇంగ్లండునుండి రువ్యుగారి ప్రజలందరకు చాలామృత మున్నది. ఇంగ్లండు శాసనముగ ప్రకటించుచున్నదని వీరియభిప్రాయము. ఇంగ్లండునే నమ్మకొని యుండవలయునని వీరు నటి:మృత్యు నున్నాడు.

ఇట్టి.

జర్మనులు ఇట్టివారిని భయపెట్టుట.

అమెరికా మే 14:— హాయివీరుషత్రికకు లండను విలేజింగ్ పంపి తంబివారు. శోమ విలేజింగ్ పైయ్యుత్రిక కిటుల తంబివారు పంపి. ఇదిగతము జర్మనీవారు ఇట్టి వారిని గూఢాధిపతి మాటలతో దెవరించుచుండిరి. ఇప్పుడది ముని బండబాగులకు పంపి. “ఇట్టిదేశీయుల రగు మీరు మిత్రమండలివారికిగోడ్వడినచో మీసాత్తును నాశము చేయుట, దురాగతములు చేయుట, హత్యలు చేయుట, మిత్రులకు హాని కలిగించుట, హింస పెట్టుట, మున్నగు దారుణములను చేసి తీరదమని జర్మనులు ఇట్టివారికి నిర్భయముగా తెలుపుచున్నారు.

హాలండు

డచ్చివారి పడవ.

ఒకవిసానము బాంబులను పేయుట.

హాలండు మే 14:— ఒకపడవమీద విమానముకట్టి బాంబులను పేసిరి. ఈపడవమీద డచ్చివారి పతాకముండెను. కాని బాంబులు తగలలేదు. తప్పిపోయినది. ఈ దౌర్భాగ్యము జరుగుచుండగా తక్కినపడవలు చూచినవి.

దక్షిణాఫ్రికా

జర్మనుసేనలు గ్రూటుఫాంటెనుకు పోవుట.

లండను మే 14:— విముహూరు. ఇటీవల ప్రధానముగ చేయబడినట్టియు ప్రభుత్వ కార్యస్థానములు క్రొత్తగా నెలకొల్పబడినట్టియు ఈ తీరముననున్నట్టియు గ్రూటుఫాంటెనుకు జర్మనుసేనలు వెనుదిరిగి పోయినవి.

జోహానసుబగ్గలో గలభా

లండను మే 13:— జోహానసుబగ్గలో 10 కెడ్గిడ్డంగులను 20 దుకాణములను 11 ఇతర గృహములను గుంపువాండు తగులబెట్టిరి. జర్మనుల కల్లును నాశముచేసిరి. దోమకొనిరి. జాతీయగీతములను పాడుచు వీధులకెంటిరిగిరి. నేడు మరల గలభా ప్రారంభించిరి. జర్మను సగలనర్తకులను దోమకొనిరి.

అమెరికా

వాషింగ్టనులో జర్మను రాయబారి కార్యాలయము లండను మే 14:— వాషింగ్టను పోలీసువారు జర్మను రాయబారి కార్యాలయమును కాపాడిరి.

ప్రయాణికులకు హెచ్చరికలు మానుట.

లండను మే 13:— వాషింగ్టను. యుద్ధ సంబంధము గల దేశములవారి నాకలతో ప్రయాణములు చేయగూడదని ప్రజలను హెచ్చరింప నక్కరలేదని వాషింగ్టనులోని జర్మను రాయబారి వాస్తవత్రికలకు తెలిపెను.

అమెరికావారిజాబు

జర్మనీవారికి పంపించుట

న్యూయార్కు మే ౧౪:— అమెరికావారు జర్మనీకిపంపించిన, జాబులోనిసంగతులను దాదాపుగ అమెరికాప్రజలందరూ ఏకభావముతో వర్ణించుచున్నారు. జర్మనీవారు సమాధానమివ్వవలయునని అమెరికావారు పట్టుదలతో నున్నారు. కాని తీవ్రతయేమియులేదు. యుద్ధసమయములో స్త్రీయరులకు మున్నగువానికి వర్తించు అంతర్జాతీయధర్మములను స్త్రీని నిలువబెట్టుటకు విల్లున గారు కృతనిశ్చయమై యున్నారు. యుద్ధమునకు దిగటో, లేదా అమెరికావారు చెప్పినట్లు విని మంచిమాటచేసికొనటో, ఏవో యొకటి జర్మనీవారే నిర్ణయించుకొనవలెను.

జర్మనీ

జర్మనులయందు ప్రపంచయుద్ధంతలుకు

వ్యతిరేక భావము కలుగుట.

లండను మే 14:— జర్మనులు లూసిటానియాను మంచుటలను ప్రపంచయుద్ధంతలుకు వారివై వ్యతిరేకభావము కలిగి యున్నది. లండనులో అనేకభాగములలో గందరగోళములు జరిగినవి.

జర్మనుల ముమాపణ.

లండను మే 13:— జలూత్గొమ్మలకచ్చిన యుత్తరపులను మేము పూర్తిగా మార్చివేసితిమి. ఇంతటనుంచి యుద్ధావరణ

మునందైనను కేవలము మాకు విశోధకరములగు కార్యములను చేసినవానినే గాని తక్కిన తటస్థదేశములవారు నాకల జోలికి మేము రాములని జర్మనులు జర్మనీలోని అమెరికా దేశపు రాయబారికి తెలిపిరిని వాషింగ్టనులోనున్న రూటర్ విలేజింగ్ తెలిపెను.

హాలండు

చుక్కస్వానిదోహము.

హాలండు మే 14:— మాగజను పోలీసు కొద్దులో గుమాస్తాగానున్న పీటరు బార్బి అను నతడు వేరు వేరు సాయలు మొత్తము 1800 హాలిం చెనని బాంబాయి సి. ఇ. డి. ఇన్స్పెక్టరు మోరుగా రరచిపైని 4 వ రాజధాని మేజిస్ట్రేటు గారి యుద్ధ కేసులెచ్చిరి. ఈ ముద్దాయి 2 వ రాజధాని మేజిస్ట్రేటుగారి కొద్దులో న్యాయ విషయ సంబంధమును గుమాస్తాగా నున్నపు డొకబాబులో 1984 లు ధాగావతు నిమిత్తము పుచ్చుకొని ఆసాము నొక సంవత్సరము సీలువేసి నగదు గుమాస్తాకిచ్చెను. అతడు దానిని విప్పిచూడగా నందుకు 984 లు మాత్రమే యున్నవి. ఈబాబు తులో ముద్దాయి లెక్కలనుగూడ పోలీసు చేసెను. ఆసంబంధముననే అతనిని పట్టుకొనిరి. ఇటీవల మరొకన్ని నేరములు బయలుపడినవి. యజమాను లెవరో తెలియకపోవుటవలన దొర తనమువారికి దఖలుపడిన సాక్షులను కొన్నిటి నితరులవారిచే. ఒక కానిస్టేబులుకు బహుమాన మిచ్చుటకొరకు ౧౬౩౫ పోలీసు కమిషనరు గారికి పంపకుండ నితడు హరించెను. మేజిస్ట్రేటు గారు ముద్దయునీ రిమాండులో (విచారణలోని ఖయిదిగా) నుంచిరి.

కరాచి

దొరతనమువారు పోగయోడలను గుత్తగొనుట.

కరాచి మే 14:— ఈవారములో దొరతనమువారు కొన్నికొన్ని పోగయోడలను పూర్తిగా గుత్తచేయుటయేగాక తక్కిన వారిలోగూడ చాలా స్థలమును పుచ్చుకొనిరి. తేకున్నచో ఎగుమతిదారులు పాకేజీలు మున్నగు వానిని ఎగుమతి చేయుటకు వీలుగానుండెడిది. ఈకారణమున దొరతనమువారు సంపుగోనుముల తప్ప మరి ఏసంకుకు పోవవీలులేదు. దొరతనమువారిపుడు 55 పిల్లింగు లేస్తుంది.

భీమాసాములమీద ఆదాయపుపన్ను.

కరాచి మే 14:— భీమాకంపెనీల కియ్యబడిన సాము మీద వాచాయపుపన్ను విధింపగూడదని నంగలేఖప్రకారక సంఘమువారు దొరతనమువారికి కోరిన విషయమున కరాచీ వక్రకసంఘమువారుగూడ నేకీభవించిరి.

యుద్ధసందర్భమున పట్టకొనబడిన పోగయోడ

కరాచి మే 14:— గుర్రుల ఫెల్లును పోగయోడ అతెడ్డాండ్రయానుండి నేడిచటికివచ్చినది. అతెడ్డాండ్రయాలోనున్న విచారణకర్త యొసంగిన ప్రత్యేకములపట్టి పరకులు వారి వారికిచ్చివేయబడును.

కలకత్తా

హోమామార్గమును బాగుచేయుట.

కలకత్తా మే 14:— రూప్సావస్తాలకు నడుమనున్న లోహమాగ్నమువరల బాగుచేయబడినది. నేడుదము 8 గంటల మొదలు వైలుబండ్లు మరల సరాసరిగ పోవుచున్నవి.

దేశీయక్రైస్తవులపై నిమాత్యనేరము

కలకత్తా మే 14:— హైకోర్టులో జోసెఫు నికలసన నతడు హత్యచేసెననియు 2 వ ముద్దాయి మద్దతుచేసెననియు తక్కిన వారిందరు దుర్గాగృహ కుట్రగలభా చేసినయను మొత్తము 10 మంది దేశీయక్రైస్తవులమీద లేబడిన కేసును న్యాయమూర్తి చాడగారు ప్రత్యేక ప్రాప్తికులతో నేడు మధ్యాహ్నము విచారణచేసిరి. మొదట నందరి ముద్దాయిలను తక్కిన నేరములకు విచారణచేసి పిమ్మట 12 ముద్దాయిలను హత్యనేరమునకు ప్రత్యేకముగ విచారించెదరు. ఈ నేరము ఫిల్బరీ నెల 14 వేదీ కలకత్తాలో ఫియంగ్లీననవిధిలో జరిగినది. అదట దేశీయక్రైస్తవులకును గుట్టుపుబుడ్లకు హోలు వారికిని కలకత్తాకిరి. అదట నొక అంగడిలో, మరీ అను నతడు తేయాభానీటిని త్రాగుచుండగా డిట్రూజు అనునతడతనిని బయటికిద్రొవ్చెను. ముద్దాయిలందరు నతనిని విడిచివేసినను కట్టల తోను తూనికరాళ్లతోను పోదాయుడ్లతోను కొట్టిరి. ఇట్లు కొట్టి ముద్దాయిలపారిపోయిరి. పిమ్మట మానీషీ వైద్యశాలకు తీసికొనిపోయిరి. కేసుబుగ్గుచున్నది.

వివాహ విచ్ఛేదము

కలకత్తా మే ౧౪:— తనభర్త దురాచారుడనియు తన్నుబాధించుచున్నాడనియు అందువలన వివాహము రద్దు చేయవలయుననియు న్రేసు అల్లిను ప్రాను అనామె తనభర్త యగు ఎచ్చెస్టు బిస్మిత్ ప్రాను అనామె తనభర్త కేసును న్యాయమూర్తి కేవలము హైకోర్టులో తీర్మానించిరి. ముద్దయిపక్షమున నెవ్వరును వాదించలేదు. ఈ దంపతులకు లాహోరు క్రైస్తవదేశమున ౨3-౧౨-౧౮౦౧లో వివాహము జరిగినది. ౧౮౧3 వరకును వారు ఇండ్లియాలా ననేక స్థలములలో నివసించిరి. కడపారి వారు డండం కంటోను మెంటులో నివసించిరి. ఆశ్చర్యదే భర్త మద్యపానలాటనుడై భార్యను బాధింప పోగరంభించెను. వీరికిష్టకున్న వారు నలుగురు పిల్లలకులరు. భర్త మరి ఇద్దర స్త్రీలతో వ్యభిచరించుచుండెను. న్యాయమూర్తి ఫిర్యాదని అమె సాక్షులను విచారించి వివాహము రద్దుచరచి విడ్డల వామెయే పోషించునట్లు తీర్మానించిరి.

కలకత్తా హైకోర్టులో రిజస్ట్రారు పనులు.

కలకత్తా మే 14:— కలకత్తా హైకోర్టులో డిప్యూటీ రిజస్ట్రారు గానున్న మా పిసురెంపై గారు డివాల్ హైకోర్టులో రిజస్ట్రారుగా నియమింపబడిరి. కాన జి. రైపుగారు డిప్యూటీ రిజస్ట్రారుగాను యన్. సి. మిత్రుగారు ప్రధమ సహాయ రిజస్ట్రారుగాను నరసింక చంద్రముకర్తీగారు ద్వితీయ సహాయ రిజస్ట్రారుగాను నియమింపబడిరి.

గొప్పవారి బండ్లవాపులగుట్టు విచారణ.

కలకత్తా మే 14:— నంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారిటుల ప్రకటించి మార్చి నెల 4 వ తేదీన శ్రీరాజ్యతలసిధిగారు కలకత్తాకి పనుమింటో ప్రభువుల శిలావిగ్రహములను ప్రకాశ మొనరించినపు డనటికేనుచున్న కొండలు గొప్పవారి బండ్లను గూడవాపుచేసి పరిశోధించిన విషయమును విచారణచేయుటకు గవర్నరుగారు తీర్మానించెను. ఆయనప్రకారము జరుగుచున్న ప్రదేశీయనక సతిమారముననున్న జైల్రాయులోడు నందునుబడిన 16 వ రాజపుత్ర పటాలములోని 2 కిపాయిలీటులు పరీక్షించి నది యథార్థమేనని తేలికది. వీరికి వీరి హస్తగతుడిటు లాజ్జపించెను. అప్రకాశము వారుచేసిరి. అన్ని బండ్లను పరీక్షింపవలెను. “మూయుబడినబండ్లను నేనెరుగని మనుష్యులను బండ్లను అవి పరీక్షింపవలెనని” నాకుత్తర విచిరని హస్తగత చెప్పుచున్నారు. ఇట్టి యుత్తరపులను పోలీసు కమిషనరు గాని వెద్దయుద్వోగులుగాని ఇచ్చియుండలేదు. ఆ హస్తగత యుద్ధరంగమున కేగుటకుగాను ముందు నెలపు మీద వెల్లియుండినందున అతనికిట్టి యుత్తరపుల నెకరిచ్చికో తెలిసికొనుటకు వీలు కలుగలేదు. కొందరు క్రిందియుద్వోగులు యుత్తరపులను సరిగ్గ గ్రహించలేక ఇట్టి పూచీకనిని సిపాయిల కప్పగించుటపారబాటు. ఆ సిపాయి లెవ్వరిగూడ నెరుగరు గాన నిట్లు పరీక్షించుట తటస్థించిరి. క్రింది యుద్వోగులు అధికారమును తెచ్చివెట్టుకొని నందున ఇటుల జరిగినది. అలాగే నకలకత్తా లాగ్ బివ పు గారు మానసియులగు నవాబు సయ్యగు ముష్టులు మాదాగారు రాష్ట్రమైకాధికారిగారు-దొరతనమువారి ప్రధాన కార్యదర్శిగారు మానసియులగు చాడగారు-మహమ్మదు ఇస్మీలుఖానుగారు-మానసియులగు ఫజలబాదుగారు మున్నగువారి బండ్లపరబడినవి. వీరికందఅన రిట్టియుబ్బంది కలిగించుటకు చాలించించుచున్నామని గవర్నరుగారు తెలిపిరి.

గ్రామములోని స్వచ్ఛందసేవానాథులు

బందిపోటుదారుల నాకస్మికముగ దాడుట. కలకత్తా మే ౧౪:— జిల్లాలో నొక సామాన్యమగు బందిపోటు జరిగినదని పోలీసువారికి తెలియకచ్చింది. గతమున వారమునాటిరాత్రి సుమారు 10 గంటలవేళ వార స్థలలోని వాపరానివాసియును బాబూపంచానము కర్మిగారి ఇంటికడగబడిపోటు జరిగినది. బందిపోటుదారులు 20 మంది కట్టులకు ఈ తెలుసు గండ్రగొడ్డలేకు కట్టలను బట్టుకొని ఇంటిలోకిరంబడి దోచుకొన సాగిరి. ౨౩ రిలో కొందరు బగుటరివలపడి గ్రామస్థులడ్డు గాకుండ కట్ట సామును కత్తిసామును చేయుచుండి లోపలనున్న వారింటి వారిని వాపించిదోచుకొనుచుండి. ఇట్టిబందిపోటులు జరుగుచుండుటవలన గ్రామసంతోష భారమును పూర్వ స్వచ్ఛంద సేవానాథులగు యువకులు కొందరేవాడవిని కొంతమంది గ్రామములను గ్రామ నపుకరులను పోడుదీసికొని అయింటి బయటమున పొందియుండిరి. దొంగలుకొల్లగొట్టి కేలకొలొ ధనముదోచుకొని వచ్చుచుండగ గ్రామము నాకస్మికముగ వారుపె బడిరి. వారికిని వీరికిని గొప్ప పోగాటును జరిగినది. వారిలోను వీరిలోను చాలమందికి గాయములు తగిలినవి. బందిపోటుదారులు గ్రామస్థుల సంఖ్య హెచ్చుగా నుండుట వారి గాయముల తగిలిన దొంగలను మోసికొని పారి పోయిరి. గాయములను తగిలిన దొంగలందరిని గ్రామమును పట్టుకొనిరి.

ఈ సంగతిని ఎవరు చెప్పినది చెప్పకము లేదా అభయము
అయినా అది నిజమేనని నా చేతియందే
అది నిజమని నిర్ణయించుకొని, అది నిజమేనని

ఈ విషయ మంతయు ఖచ్చితముగా కాదనుకొనిరి. మరియు గతము మొట్టొకటిగాదు నాటికంటే కుట్రగాని సంతులనము తెలిపిన వారికి ప్రాణభయ కలుగవచ్చును. అందుచే సాక్షి కేసుగతిని ఎరువ చేసి తెలుపుచు బలవంతపెట్టుట తమచిరుకాదు.

తరువాత గతము మొట్టొకటిగాదు నాటికంటే భానుకు కొద్దిసేపు తిరిగి పోయింది.

సాక్షివిచారణ

తరువాతి సాక్షి లిఖతు మామతు భాను గారు. మీరు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పోలీసు డిప్యూటీ సూపరంటెండెంటు చాభాబండి పోలీసు గురించియు, మీరు చేసిన విచారణను గురించి వివరములను తెలిపుచు నిట్లు సాక్షివిచారణ:—వేలిరాము అను మామ కాదు మాత్రమే మామడను. కర్రలు వెట్టి కొట్టుటకుల నను, బాంబులను ప్రేల్పుటకులనను, పదిమంది గ్రామములకు కూడ దెబ్బలు తగిలినవి. వీరిలో వేలిరాము భార్య కూడనున్నది. కొందరు వారణాసికి దెబ్బలు తగిలినవి. ఒక బాంబు ప్రేలి ప్రమాదమువలన దొంగలలో నొకడు చని పోయెను. ఇద్దరు దెబ్బలు తగిలినవి. వీరిలో నొకనిని గ్రామముల పట్టుకొనిరి ఇరువురికూలూ, మేము, పగిలిపోయిన దొంగలను (దీనిమీద ఆర్. ఆర్. అను అక్షరములున్నవి.) బద్దలయిన ఒక బాంబు ఈ ప్రదేశములో దొరికినది. ఇది బాంబును బంధించుకొని వెళ్తుంటే పోలీసులందఱు ఇంతిగాక, రెండు రివాల్వరులు, పోలీసులు, కన్నము చేయుటకు పనికిరచ్చు కొన్ని పనిముట్లకూడ దొరికినవి. ఇవి యిట్లు పట్టుబడిన దొంగ దగ్గర నున్నవి. తరువాత నేను కేసును నిర్దేశించితిని. కాలాసింగు వాళ్ళూ లును నిచ్చెను. అందులో తానును మరొకరును నేరముచేసి నట్టిత దొప్పకొనెను. వీరిలో నొక ప్రత్యేకములొద్దయ్యి. ఇతడు తి:పాలములో మరునాడు పడియుండెను. ఇతనికిండునామిద ను, చొక్కామీదను రక్తపుముక లున్నవి. దెబ్బలు తగిలిత వారిని చికిత్స చేయించుటకై వైద్యులకు పంపితిమి. నునకేసింగు దెబ్బలు తగిలినవారిలో నొకడు దెబ్బలు ఎందుకు తగిలినదని యడుగగా, ఇంట్లో దొంగలు పడకుండా రక్షించుటలో తగిలినట్లు చెప్పినాడు కాని గ్రామములనడుగగా, దొంగ లను తరుముటకు వచ్చినవారిలో నితడు లేడని తెలియజేసిరి. జీలిరాముని ఇంటికింద నొక గొయ్యిగిండా నీరు బురద యుం డెను. దానిలో నొకబాంబు ప్రేలలేదు. గ్రామములను భయ పెట్టి దొంగలు పారిపోవుట కిట్లు చేసెయ్యుదురు. ఇది సరి యైన ధృవములో పడలేదు. అందుచేత ప్రేలినది కాదు. ప్రేలినది 7 వ లేదా నేను చేరిసింగుకు కలుగుచేసి పిలిపించితిని ఇతడు కొనాలాలో జయిలుగారుడు “కలనెట్ల వచ్చినవారి నొకనిని పట్టుకొనెను. ఇందుకు సాహాయ్యము కావలెను. గూఢచారి: పనిచేయు వానికడు కావలెను. అట్టి వాని ఒకని మామెదవా” అని అతని నడిగితిని. దానిమీద వేలా సింగు కిర్రులసింగు అనువారి తీసికొనివచ్చెను. ఇతడు చాల కాలము పివాంగు మలాకాసింగపురము మున్నగు స్థలములలో నాలకాలమున్నట్లును వలసవెళ్లినవచ్చివారిలో కొందరిని ఎగియున్నట్లును, కుట్రదారులనమృతము సంపాదించుకొనడ నియు, బలవంతుసింగు సివారవ్వారా ఈపరికారలదగియు, తెలియజేసినాడు. అంతకుండి వివరములను వారు లాహోరు ఆంధ్రప్రదేశ్ లు జిల్లాలలో నేమిచేసినది కిర్రులసింగు నిరంతరము నాకు తెలియజేయుచు వచ్చెను. మోదకి గ్రామములో కుట్రదారులు బంది పోటు చేయ దలచినట్లు కిర్రులు వానిచెప్పగా, లాహోరు పోలీసుమీద పడి, ప్రేరకు ఆయుధములను లాగవలసిదని దొంగలకు తెలియజేయుటకు, కోరి తిని. ఈసంగతి కిర్రులు దొంగలతో చెప్పెను. వారిందున కంగి కరించిరి. వారకాచి దొంగల నడ్డసింది ఆందరిని పట్టుకొనుటయే నాముద్దేశము. జయిలువారు వేలాసింగు, ఎన్నుకును కిర్రులు దగ్గరకేగిందేవాడు. కాని గుట్టుబుతుటపడకుండా ఎక్కడో నక్కొ ఉండేవాడు. రి పోలీసు ఆఫీసులలోను 10 మంది కాని ప్రేలిలలోను తిత్తులను బయటదే లాహోరు గ్రామల సింగు, కిర్రులు నాకు ఫిరంగి 15వ లేదా తింతివాస్త్రమును, కాని, వేలి గ్రామ ఆలస్యము వచ్చెను. జమును పోగుచేసి వెళ్లుటకు న్యూనది లేకపోయెను. కాని వేలాసింగుకు వెంటనే పంపించితిమి. అతడు లాహోరుకు వెళ్లినాడు. తక్కినవారు మోటారులెక్కి వెళ్లదలచిరి కాని ఇంతకుముందే గాగద్దరి వేలాసింగు తింతివాస్త్రము పంపించెను. కిర్రులసింగు వద్దకుండి మరొకరి సమాచారము తెలిసింది. కుట్రదారులు ఫిరంగి 18 వ లేదా లాహోరులో సభి చేయ దలచినట్లు తెలిసి నేను 18 వ లేదా రి ఆక్రమణ వెళ్లితిని 19 వ లేదా మోషి గాగ్గమున కనభిలక్ష్య ఒక ఇంటిని సోదాచేసి తిని. దీనినిగము లిదనకు సాక్ష్యముగా చెప్పబడింది. మీరు చెప్పిన సంగతులు ఇదనకు తెలియజేయబడిన విషయములకు ప్రసవరచుచున్నవి. నాకు కొన్ని సంగతులు తెలిసి, ఆంధ్రప్రదేశ్ లును ఇండ్లను కోధించితిని. ఆంధ్రప్రదేశ్ లును సాక్ష్యములను చెప్పిన విషయమును మీ సాక్ష్యము ప్రసవరచుచున్నది.

సిల్పా

అధికారులకు వచ్చిన యుద్ధ వార్తలు

సిల్పా మే 14:—జర్రలు బోధాగారి సేనలు జర్రుల వైర్యుని ఆక్రమణకు ముఖ్యపట్టణమును విందుచేయున సాధ్య నముచేసి కొని. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోను ప్రతిష్ఠించినవి. జర్రులు తేమియు నిశోధమును కలిగించి యుండలేదు పట్టణములో 3 వేల యూరోపియనులు న్నారు. సర్ జాను ప్రెంచి గారు తమరిపోల్లో నిట్లు తెలియజేయుచున్నారు.—ఇప్ర సుకు తూర్పుభాగమున జర్రులు తిరిగి, యొరించినప్పుడు వెనుకకు వెళ్లితిమి. జర్రులవారికి మూడవ ప్రయత్నము మొదటి రెండవ ప్రయత్నములలో వలెనే ఇప్పుడును వీరికి చాలనవ్వము కలిగినది. అగ్రాకు ఉత్తరభాగమున పూనువారుపట్టుకొనిన సాకములలో కొంతభాగమును, మంగళవారమునాడు జర్రు సేనలెక్కిపట్టుకొనిరి. కాని తక్కిన వోట్ల జర్రులు యెదిరించినప్పుడెల్లను పరానువారు వెనుకకు వెళ్లిపోయి చుచున్నవి. మరియు మూడు వరకు కందకములను పట్టుకొని కారెన్నుకేతూర్నువచ్చు ఆవపులలో ముందుకుపోవుచున్నారు. ఇక్కడి జర్రుల రాకపోకలకు ఒకటి మార్గమున్నది. ఈ మార్గముదగ్గరకు పరాను సేనలు వెళ్లెను. పరానుగ్రా మములోని కొంత భాగమును పరానునా రివ:చే స్వాధీను చేసికొనిరి. తూర్పుదగ్గరను ఆస్త్రియా జర్రుల సేనలు ముందు కు పోవుచున్నవి. జర్రులు అధికారులెట్లు తెలియజేయు చున్నారు:—మానేసలు సాకకు, దీక్షిపులపుర సాకనదిని వాటిం. ఇరుగులకు మేము జయ్యుట పట్టణమునకు 25 మైళ్ల దూరమునకు వచ్చితిమి. అధికారులు వచ్చి యుచిన సాకములకు రవ్యుల సేనలు వెనుకకు మలుచున్నవి రవ్యులను, ప్రకటిం చిరి. ఈజర్రుకనుమలలోను, ప్రేలోను ఆస్త్రియా సేనలు రవ్యు వారి నెదిరించినప్పుడు చాల నవ్వముతో వెనుకకు వెళ్లిపోయి బహుమచ్చినది. కారేయియా మధ్యభాగములను రవ్యు సేనలు వదలివెళ్లినట్లులేదు. ఆస్త్రియా తూర్పుభాగపు చిరకు గు వ్యుల సేనలు చురుకుగ శత్రువులను నెట్టికొని నుండుకపోవు చున్నవి. ఆస్త్రియాకులను నీవుగది ఆకారలకు తగిలెనెని. వాల్చి కు పరకకాలలో, రవ్యు సేనలు జర్రులను మావాలినుండి తరిమిచేసి, సారేపోవుచు జర్రులను వైర్యునిభాగమునకు తరుముచున్నవి.

అగ్రానుకు ఉత్తరమున జరిగినయుద్ధమును గురించి పరా నువారిట్లు తెలియ జేయుచున్నారు:—కందకములలోనుండి ఉక్తములములు 7 నెలలకుండి యుద్ధము చేయుచున్నాము. ఇక్కడ మాకు కలిగినంతవిజయము మాకుగాని, జర్రులకుగాని ఇదివరకన్నా కలుగియుండలేదు. 1½ మొదలు 2½ మైళ్ల వరకు కొన్ని కొన్ని స్థలములలో ముందుకు పోతిమి. 2400 మంది ఖయదీలుగవారెరిరి. 12 ఫిరంగులు 60 మర ఫిరంగు లులకూడ పట్టుకొనబడినవి.

ఇటాలీ వశేపు ముంత్రులు రాజీనామా నిచ్చుట.

లండను, మే 14:—రోము- మంత్రులు రాజీనామా నిచ్చిరి. స్థితిగతులను బట్టి ఆకస్మాత్తునెత్తి మంత్రులువారిని తప్పుచిని అంతర్జాతీయ విధానమును దేశీయులందఱు నామో దించుకుండుటయే యం లకు కారణము గాజుగారేమియు నిర్ధారణ చేయలేదు

జర్రులపతాకములు తీసివేయుట.

లండను మే ౧౫:—కెయిరరు, జర్రులు యురగాజు మున్నగువారి పతాకములను ఎట్టికేసుకనుములేకుండా నె:టు వారి దేవాలయమునుండి తీసికొనిపోయిరి.

ప్రెస్ మెరల పనివాండ్ర కల్లు

లండను మే ౧౫:—దొరకనువారి కనకముగ విస్తారముగ కావలసియన్న ముతకములప:చేయుపనివాండ్లు యుద్ధసంబంధమైనపనిచేసెంగుతుమటవత్తెమియ్యకలెనెకొరి రి. యంత్ర కాలాధికారులు సభిచేసి ఇట్టి య్య రాద ని తీర్చానిందిరి. సోపవారునాడు యజమానులకు పనివాం డ్రునకులని సభిచేసెదరు. ఆప్పుడు రాజీ కుమరుగలరు.

పరాను ప్రకటనము.

లండను మే 15:—పారిసు- నిన్న సాయం కాలములకు ప్రకటించబడినది. ఆగ్రానుకు త్రియమన భూమిపనుగా లేనె యన ముందుభాగము సాగా కలవడమండెను. ఆయినను మేము శత్రువులను తిలదడి ఆగ్రాను ఆ డ్ద వి కి నె గృ తి భా గ ము ను, కందకము కందకములను పట్టుకొంటిమి. 400 జర్రులు నాకువచ్చెరి. న్యూవెల్లో చాలా యుద్ధము పట్టుకొంటిమి. 100 గురు ఉద్యోగులను 8 పెర్ ఫిరంగులను 12 చిన్న ఫిరంగు లును 100 మి ఫిరంగులను కందకపుఫిరంగులను ఆదివారము మొదలంతకును మాకు దొరికింది. అయితే అడవిలో జర్రులుతుమటడిరి. ఇతరు వోట్ల తొం దర లు లేవు.

గుమ్మనుఅధికారుల ప్రకటన.

పీటరుగ్రాడు మే 14:—గుమ్మను అధికారులెట్లు ప్రక టించుచున్నారు:—సావలెంద్ర ముకు అనుకూలముగనే పోరా టము జరిగినది. నేయుండి జర్రులను 9మరిఫిరంగులను పట్టు కొంటిమి.

మే 10వ లేదా, పడమటి ప్రెస్ బియాలో పోరాటము యొక్క తీవ్రముత్తగినది. సానుకదిమిదగ్గిసాటి నేనాముధుకు దగ్గరనునసేనలెచ్చెరుబడింది. ఆస్త్రియావారు డిస్ట్రిబా మొదలు వేరయినచోదుల దుర్గముగ చేసికొనిన స్థానములను వదలివెట్టి చెల్లా చెదురుగపారిపోవుచున్నారు. పురునదినివాటిపీరువెల్లి పోవు చున్నారు. గమ్మవారి ఆక్రమణ సేనచాలవోట్ల ఆస్త్రియావారిక పచ్చలను వేమిచుకొనిపోయి, శత్రువులను చెల్లా చెదురుచేసినది. మన సేనకు లనకూలముగనున్నవి. శత్రువులను మనము తరుముకొని పోవుచున్నాము. మనము చాలా మంది ఖయదీలను పట్టుకొనుచున్నాము.

కావలెను

రాజమండ్రిలో స్థాపించిన శ్రీ హర్షింజి హాస్పిటల్ ఆంధ్రు నన్నింగు హామీ ప్రాంచుకి సబు ఆస్పిట్రెంటు సర్జెం, మంత్రసాని కావలెను. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో ప్రతి తాలూకాకు యొక ట్రావిలింగు యిన్ స్పెక్టరు నెలకు రూ. ౧౫-౧౫-౧౦ జీతము చొప్పున కావలెను. నెలకు ట్రావిలింగు డిప్యూరు ౧౦-౦-౦ కూడ యియ్యవలెను. కావలసినవారు శక్రటరీ గా: వేగ ప్రాసిన, దగ్ధభాషుఫారము పంపబడును.

కావలెను

నమృతమైవట్టియు శ్రాద్ధమాంశులలో కూడినట్టియు వ్యాపారమున కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏజెంటును, జిల్లా ఏజెంటును, డివిజను ఏజెంటును కావలెను. వారికి నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు ఇయ్యవలెను. వైగా అలవెన్నులకూడ ఇయ్యవలెను పనిచేయు నమృతసత్ప్రకర్తనము కలిగినట్లు సర్టిఫికేటు లుండ లెరెను. కొద్దియందిమాత్రమే కావలెను. ఇప్తు మున్నవారు వెంటనే ఈవిధున చిరునామము ప్రాశనలెను.

వి. యస్ రంగను,
ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,
81-౨ తేరుపిథి, తిరువల్లి క్షేత్రీ, చెన్నై పట్టణము.

LATEST TELEGRAMS.

[REUTER.]

Italian Cabinet Resigns.
LONDON, May 14.
ROME.—The Cabinet has resigned. It is announced that the reason for the resignation is because the cabinet feels that its international policy has not the unanimous support of the constitutional parties which the gravity of the situation demands. The King reserved his decision.

BANNERS OF THE KAISER REMOVED.
LONDON, May 15.
Banners of the Kaiser the Crown Prince and others have been removed from St. Georges Chapel without any ceremony.

The Cotton Disputes.
LONDON, May 15.
Demand for war bonus among cotton operations was made by cardroom workers engaged on course counts which are largely required for Government purposes. Master spinners at their meeting decided to refuse the application. There will be a joint conference between masters and operatives on Monday however when an amicable settlement is expected.

LATEST PARIS BULLETIN.
LONDON, May 15.
PARIS.—Last evening's communique said:—North of Arras the state of the ground interfered with sighting but we continued the offensive and captured the southwest of the Auzeres. Wood and the second-line trench. Four hundred German bodies were found on the ground. We stormed more houses in Neuville. Hundred Officers, twenty guns including eight heavy guns, hundred machineguns and trench mortars have been captured since Sunday. The German attack on Aubry Wood was repulsed Elsewhere the day was quiet.

HONOURS CONFERRED.
LONDON, May 15.
The "London Gazette" announces that the C. B. O. has been bestowed on Lieut. General Kam's and Vice Admiral Kato Commander operation at Tsingtao.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTERS AGENCY).

THE GREAT EUROPEAN WAR.
GREAT BRITAIN.

Indian Trade and the War

LORD CREWE'S SPEECH.

A Tribute to the People of India.

LONDON, May 13.

Sir Charles Armstrong delivered a lecture before the Society of Arts to-night on Indian Trade and the War. Lord Crewe presiding said the revival of Indian trade since the beginning of the war had been wonderful. He emphasised the debt we owed to the people of India of all classes, races and religions, for the part they were taking in the world-wide struggle. Firstly to the Indian troops, who were excelling, if possible, the feats of past wars; then to the Princes, who were carrying on their ancestral traditions of chivalry and munificence; and lastly to the whole people, men and women alike, who, according to their opportunities and means, had shown sympathy with the cause of justice.

Government's duty to the small Trader and Cultivator.

It was Government's duty so far as possible, to temper the results of the war to the small trader and cultivator in India. That was the origin of the wheat policy and of the measures for the purpose of supporting Exchange.

Policy of not Increasing Taxation.

The Government of India also hoped it would be possible to continue throughout the war the policy of not increasing taxation of the people of India, and to curtail expenditure on productive works in India as little as possible, but it would be necessary rigidly to limit the issue of capital on the London market.

Importance of Rupee Loan.

Lord Crewe took the opportunity to point out that any one in India with capital to invest who took share, large or small, in a Government Rupee Loan, thereby not merely assisted the development of the country, but positively assisted in the prosecution of the war.

India's Subscriptions to War Funds.

It was impossible to speak too gratefully of the unending liberality of India's subscriptions to the war funds.

Praise for Intelligent and Patriotic Investor.

But let us also keep a word of praise for the intelligent and patriotic investor.

London Quite.

LONDON, May 14.

London was generally quiet yesterday night. The Police dispersed a few anti-German rioters. Some shops were wrecked at Newcastle and Gavessend. A fire hose scattered the Newcastle mob.

A Great Bully and a Mad Nation.

LONDON, May 15.—The Bishop of London in a sermon to the scouts at St. Paul's Cathedral said:—The greatest bully that ever existed was attempting to bully the world. It was partly our fault that he was so strong. Lord Roberts, the dear old man, I buried just down there, told us years ago that we were a mad nation. We laughed at him almost to the day of his death. The price of our madness in not listening to the voice of that wise man was loss of thousand and tens of thousands of lives where we need only have lost hundreds.

Throwing bombs on a Dutch Trawler.

LONDON, May 14.

The Ymuiden Taubethrew bombs on a trawler flying the Dutch flag. The bombs missed. Other trawlers witnessed the outrage.

Collision with a German Submarine.

LONDON, May 14.

The Blyth steamer "Collairnie" has arrived and reports that she collided with a German submarine in the North Sea on the spot where the two trawlers were torpedoed the same day. The crew felt the shock which was followed by the appearance of a large quantity of the oil on the surface of the sea. They are convinced that the submarine was sunk.

Total Shipping of the Week.

LONDON, May 14.

The Press Bureau says that 1427 steamers arrived and departed during the week and six were sunk.

Delivery of Indian Mails.

LONDON, May 10.—The Bombay Mail of the 17th April was delivered in London to-day.

Cotton Congress Abandoned.

LONDON, May 14.

The International Cotton Congress has been abandoned on account of the war. Sir Charles Macara has resigned the Presidency.

Trouble in Cotton Mills.

LONDON, May 14.

The Federation of Master Spinners at Manchester to-day considers a proposal to declare a general lock-out in Lancashire. The trouble is due to cardroom amalgamations deferring strikes in certain mills with a view to forcing employers to concede ten percent bonus on wages. Government intervention is practically assured.

TELEGRAMS.

Naturalised Germans.

Protest Against Inhuman German Methods.

LAHORE, May 14.

The following are "C. and M. Gazette" cables:—London 12th May.—Sir Felix Schuster, Sir E. Schiff, Sir Car Meyer, Sir Felix Semsemon, the Financier Leopold Huron and other persons of German birth and extraction have written to the "Times" denouncing the German methods. Deputations of naturalised Germans have waited on the Mayors of Bradford and Nottingham and naturalised Germans in London are arranging a meeting in the same sense.

LONDON, May 13.

In the House of Commons Mr. Asquith announced that the Government had decided to intern all adult male non-naturalised aliens of military age and to repatriate others though exceptional cases would be allowed to remain. An Official judicial body had been constituted to decide on these cases. There would be powers for internment of naturalised aliens in cases of proved necessity or danger.

French's Bulletin.

LONDON, May 14.

The Bulletin from Field-Marshal French says:—Fighting eastward of Ypres continues. Violent bombardment to-day northward of Menin road destroyed some of our trenches causing temporary readjustment but the line has been completely readjusted.

German Royalties Struck Off.

The Roll of the Knights of the Garter.

LONDON, May 15.

The following have been struck off the roll of the Knights of the Garter to-night. The Emperor Francis Joseph, the Kaiser, the King of Wurtemberg the Grand Duke of Hesse, Prince Henry of Prussia and the Dukes of Saxecoburg and Cumberland.

Conscription a Remote Contingency.

LONDON, May 15.

Discussing conscription in the Lords Lord Baldane said that in the event of tremendous necessity Government might have to reconsider the voluntary system but at present the hands of the War Office were full with recruits.

Typhus in Prisoners' Camp.

LONDON, May 15.

The United States Ambassador in Berlin intimates that Typhus is prevalent in ten camps where there are British prisoners.

FRANCE.

New And Important Successes.

On The Yser And Near Arras.

LONDON, May 14.

PARIS.—The evening's communique says:—The Belgians last night repulsed a fresh attack on the right bank of the Yser. The retreating Germans abandoned several hundred dead. We obtained new and important successes north of Arras. The booty captured at Carency includes two field-guns, a dozen trench mortars, three heavy mortars, many machine guns, three thousand rifles and huge quantities of munitions. In the adjoining wood we found bodies of three companies of Germans who had been annihilated by our artillery fire.

A Village Captured.

We advanced and captured the village of Ablaeen, taking several hundred prisoners. We stormed more groups of houses in the village of Neuville, taking seventeen guns and heavy mortars. Two German attacks in Bagatelle and Argonne were repulsed.

Bois Le Pretre Entirely Captured.

Bois-le-Pretre is entirely in our hands.

French Raid on the German Trenches.

LONDON, May 14.

PARIS.—A Communique says. A ceaseless raid by the French last night carried several German trenches Southwestward of Soichez despite the slipperiness of the ground. The French maintained all yesterday's gains. The French destroyed four German block-houses and several trenches in the valley of the Aisne.

RUSSIA.

The Russian Line.

LONDON May 10.—The "Times" correspondent at Petrograd states that the Russian line now runs from a few miles east of Tarnow, almost straight towards the Dukla Pass but he does not indicate whether the line then turns eastward or first crosses the Carpathians.

Conditions in Galicia.

London, 11th May:—Even the enemy reports indicate that the rate of their eastward advance in Galicia has slackened. It is hoped in Petrograd that it has finally stopped. The Russians have withdrawn halfway to Przemyśl but may still hold the Lupkow Pass and railway through it.

New Russian Positions.

Quite Secure.

ALLAHABAD, May 14.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—A Petrograd message shows the same calm confidence as ever. A semi-official statement issued there says:—The point of the German wedge on Dunajec consisted of seven divisions on a thirteen miles front. The enemy pushed back the Russians but failed to break the line. The new Russian positions entirely eliminate all fear of final retreat. The Army is reinforced and ready to take heavy revenge.

TELEGRAMS.

LONDON, May 14.

PETROGRAD:—The Communique says:—Fighting in West Galicia is diminishing in intensity.

The Austrian offensive at Chocimiry north of Kolomea in East Galicia was repulsed with great loss. Our artillery wiped out two battalions and the third surrendered.

Russia's Great Trust in England.

SIMLA, May 14.

The following has been received in Simla from England:—The "Times" correspondent in Warsaw says:—Throughout Russia the attitude towards England now is one of increased confidence and admiration which locks with blind faith on England as an absolutely dependable quantity.

A Russian Communique.

LONDON, May 14.

PETROGRAD.—A Communique says:—Fighting favourable to us has taken place at Chavil. We captured over thousand Germans and nine machine guns. Intensity of fighting in West Galicia on May 10th lessened. Our troops are concentrated on a shorter front on the river San. Austrians have evacuated a strongly fortified position from Bystritsa to the Rumanian frontier and retired precipitately along a front of 140 Kilometres beyond the river Pruth. The enemy's cavalry endeavouring to cover the retreat were defeated by our fire. Russian cavalry broke through the enemy's lines at several points charged and threw Austrian columns into disorder. The pursuit continues under conditions particularly favourable to us. The great number of prisoners we have taken is being rapidly increased.

SOUTH AFRICA.

German South West Africa.

New Capital.

LONDON, May 14.

WINDBOEK.—The German forces have retired northwards to Grootfontein, where the new capital was transferred recently.

Many Buildings Wrecked.

LONDON, May 13.

JOHANNESBURG.—Fifty-one buildings, including ten large warehouses and twenty shops have been destroyed. The German Club was wrecked and ransacked to the accompaniment of the National Anthem and "Rule Britannia." Rioting was resumed to-day, and German jewellers were looted.

ITALY.

Germany's Threats.

In the Language of the Streets.

ALLAHABAD, May 14.

The "Pioneer's" London correspondent cables:—The "Times" London correspondent at Rome says:—Germany for some time has been endeavouring to influence Italy by menaces, and latterly veiled threats have been abandoned for the language of the streets. Destruction, violence, murder, rape and torture are openly declared to be part of Italy's punishment if she would dare to intervene.

AUSTRALIA

Intense Feeling in the Dominions.

LONDON, May 15.

Sympathy felt throughout the Empire over the "Lusitania" includes resolution in the Australian Parliament condemning the wanton murder on High Seas. German outrages have caused intense feeling in all the Dominions.

Closing of German Clubs.

LONDON, May 15.

MELBOURNE.—Mr. Pearce, Minister of Defence, has announced the closing of all the German clubs in Australia.

UNITED STATES.

America's Note to Germany.

LONDON, May 14.

NEWYORK.—American note to Germany is almost unanimously approved. It is affirmed that America determinedly but without passion awaits Germany's reply and that the President is absolutely determined to re-establish the international law on the High Seas. The choice between peace and war rests with Germany.

Germany's Pacific Reply to America.

LAHORE, May 14.

The "Civil and Military Gazette" cables: London 12th May:—Reuter's Washington correspondent intimates that Germany has notified the American Ambassador of the serious modification in the instructions given to submarines. Hence forth neutral ships not engaged in hostile acts will not be attacked even in the war zone.

German Embassy Guarded.

LONDON, May 14.

WASHINGTON.—The German Embassy is guarded by police.

Warning Advertisements Withdrawn.

LONDON, May 13.

WASHINGTON.—The German Embassy have instructed newspapers to withdraw the advertisements warning Americans against travelling in belligerent ships.

TELEGRAMS.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

SIMLA.

Vessels and War Requirements.
A Communique.

SIMLA, May 14.

A Press Communique states:—In the Press Communique issued by this Department on the 3rd March last it was notified that vessels carrying contraband cargo to neutral countries consigned to order are liable to detention. Intimation has now been received from the Secretary of State that a similar risk is incurred in the case of goods other than contraband unless the bills of lading are made out to named consignees. In conveying this warning to the shipper the Government of India recognize that inconvenience may be caused to the ordinary process of financing foreign trade by the requirement that bills of lading should be drawn to named consignees and they are endeavouring in consultation with the Chambers of Commerce to devise the best means of meeting the requirements of the Home authorities while at the same time interfering as little as possible with the course of trade.

War Cable to the Viceroy.

Union Jack Hoisted in German South West Africa.

SIMLA, May 14.

The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State dated 13th May:—General Botha has occupied Windhuk the capital of German South West Africa and hoisted the Union Jack at the Rathaus. There was no resistance and approximately 3000 Europeans were found in the town. General Botha says the result of the troops splendid spirit and endurance was of the utmost importance to the Empire and the Union as it means practically the complete possession of German South West Africa.

Sir John French reports having repulsed another German attack east of Ypres and observes this was the third costly failure experienced by the Germans here.

The Western Front.

On Tuesday on the French section north of Arras the Germans retook part of the ground which the French had captured but the French repelled the attacks elsewhere and made some progress in the woods east of Carency carrying three successive lines of trenches and penetrating to a position, very close to the last communication which remains open to defenders of Carency, part of which village the French have already occupied.

Russian Troops Falling Back.

On the Eastern front the Austro-Germans advance and a German Official account states that the troops have crossed the river San between Sanok and Dynow, thus bringing them within 25 miles of Przemyśl. A Russian official communication admitted that the Russian troops continue to fall back to the position indicated. Austrian attacks in the direction of Uzok Pass and Stry have been repulsed with great loss and there is no evidence yet that the Russians have relaxed their hold on the central portion of the Carpathians. In the eastern extremity of Galicia the Russians have assumed an energetic offensive and driven the Austrians across the Dneister. In the Baltic provinces the Russians have driven the Germans out of Shavli and continue to press them in their retreat to the south west.

A Great French Success.

A French official note on the fighting north of Arras on the 9th May says: At no time in this siege warfare which has lasted seven months has such a success been achieved either by the Germans or the French. The gain in different directions varied from one and a quarter to two and half miles and more than 3400 men, 12 guns and 60 machine guns were captured.

Secretary of State's Message.

SIMLA, May 14.

The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State dated the 12th May:—Up to the night of the 6th the Turks made successive attacks on our position in the Gallipoli Peninsula but were repulsed without difficulty and with severe losses to the Turks. Our troops made certain advance and the positions gained have been strengthened and consolidated. The Fleet supported the operation throughout the evening of the 6th May. Anglo-French forces in the south of Gallipoli Peninsula supported by guns of the allied fleets delivered a general attack on the Turkish positions and carried at the point of the bayonet several lines of trenches on the heights adjoining Krithia. During the day they consolidated and fortified themselves on the ground won.

Another German attack Repulsed.

Sir John French reports that the Germans made another attack east of Ypres, subjected our trenches to very heavy bombardment and then advanced under cover of poisonous gas, but the attack failed and our shrapnel inflicted very heavy losses on the enemy's massed formation. The French progress north of Arras continues and Carency is now invested on three sides by the French who have captured a large German work and the whole system of trenches astride Logs-Vermelles Road and also the large fort and Chapel of Notre Dame De loretta which the German had defended with ardour for months. Hence it is generally assumed that very important operations are in progress in the Ypres and Arras regions.

Russian Progress in the Eastern Front.

On the eastern front the Austro-Germans continue to attack the Russians between the Vistula and the Carpathians and in the region of Strychoffa the Russian troops after beating off the attack fell back to the place assigned to them. In the central Carpathians the Russians

TELEGRAMS.

repulsed several weak actions and in Bukowina on the right bank of Dneister are developing their success. In the Baltic provinces the Russians are attacking the Germans occupying Shavli.

Anti-German Feeling.

The news continues to arrive of a strong anti-German feeling all over the world consequent on the sinking of the "Lusitania" and in many parts of London anti-German demonstrations have taken place.

CALCUTTA.

Stopping the Carriages of Great Personages.

A Havildar Exceeds his Instructions.

Bengal Government's Regret.

CALCUTTA, May 14.

The following communique is issued by the Government of Bengal:—The Governor in Council has caused enquiries to be made into the circumstances in which the carriages of certain gentlemen were stopped and in some cases searched while they were proceeding to the ceremony of the unveiling of the Ripon and Minto statues by His Excellency the Viceroy in Calcutta on the 4th March. It has been clearly established that the action of which complaint has rightly been made by some of the gentlemen concerned and by the public was taken by two sepoy of the 16th Rajputs who formed part of an outlying picket stationed near the Outram Road at some distance from the place of the ceremony. They appear to have acted under the orders of their Havildar who states that he was instructed to watch all conveyances and to stop closed conveyances if necessary and any others containing passengers whom he did not recognise. No such orders were issued by the Commissioner of Police or by any of the superior police officers in charge of the arrangements and as the Havildar shortly after the ceremony proceeded on leave preparatory to going on active service it has not been possible to ascertain from what source he received his instructions. It is clear however that owing to some misunderstanding on the part of some subordinate officers who grossly exceeded their instructions the responsibility of stopping and examining carriages on their way to the ceremony was entrusted to sepoys who were quite unfitted for such duty as they were unable to recognise the occupants of the carriages. Among the gentlemen whose carriages were stopped were the Lord Bishop of Calcutta, the Hon. Nawab Syed Shamsul Huda, the General Officer Commanding the Presidency Brigade, the Chief Secretary to the Government, the Hon. Mr. Chaudhuri, Muhammad Ismail Khan and the Hon. Mr. Fazlul Huq. To all these gentlemen and to any others who may have been similarly inconvenienced His Excellency in Council desires to express his sincere regret for the trouble and annoyance caused to them.

Village Volunteers Surprise Dacoits.

A VIOLENT FIGHT.

Dacoits Overpowered and Wounded.

CALCUTTA, May 14.

A daring dacoity has been reported from the Baraset Police Station to the Police headquarters at Alipore. The outrage was committed on the night of Thursday last in the House of Babu Punchanon Mukerjee of Nowpara, Baraset at about 10-30 P. M. when a gang of dacoits consisting of about twenty men armed with swords, spears axes and "lathies" raided the house. Several men remained outside and brandished their weapons to prevent interference from the villagers while others looted the house after assaulting the inmates. In the meantime a band of young men from the village who owing to the frequency of such dacoities had previously formed themselves into a Volunteer Corps to defend the village, summoned other villagers to their help and with some local Chowkidars approached the spot and lay in ambush. When the dacoits were returning with their loot worth several thousands the volunteers sprang upon them and a violent fight ensued in the course of which several men on both sides were wounded. The dacoits finding themselves overpowered took to their heels carrying their wounded comrades on their shoulders. The villagers succeeded in capturing two of the wounded men.

Charges of Rioting and Murder.

Against Indian Christians.

CALCUTTA, May 14.

At the High Court Sessions, this afternoon, Justice Chaudhuri and a Special Jury were engaged in hearing a case against Joseph Nicholas and nine other Indian Christians. The first accused was charged with murder and culpable homicide and the second with abetment of those offences, while all the accused were charged with being members of an unlawful assembly rioting and grievous hurt. The first and second accused will be tried separately on the charges of murder and abetment, respectively, after the trial of all the accused has been concluded. The Crown withdrew the charge of grievous hurt against all the accused, who are now being tried on charges of being members of an unlawful assembly and rioting. The occurrence out of which the case arose took place on the evening of the 14th February last in Phear's Lane, Calcutta, where there had been great friction between coachmen and Indian Christians. One Chuni was taking tea in a tea shop there when the accused De Cruz dragged him out and all the accused assaulted him with flats, lathi, weights and soda-water bottles. After the accused had run away Chuni was removed to Hospital. The case is proceeding.

Dissolution of Marriage.

Grace Alice Browne's Suit.

CALCUTTA, May 14.

At the High Court, Justice Greaves disposed of the suit brought by Grace Alice Browne against her husband Ernest Ogden Browne, a Railway Guard, for dissolution of marriage on grounds of cruelty and

TELEGRAMS.

misconduct. The suit was underfended. The parties were married at the Cathedral in Lahore on the 23rd December 1901. They lived in various places in India until 1913. When they last resided together at Dum Dum cantonment, the husband took to drink and used to ill treat his wife. There were four children living. The misconduct was in respect of two women. After examining the petitioner and her witnesses, His Lordship granted a decree nisi for dissolution of marriage and awarded the petitioner the custody of the children.

BOMBAY.

A Police Court Clerk in Trouble.

Charged with Criminal Breach of Trust.

BOMBAY, May 14.

Before the Fourth Presidency Magistrate to-day, Inspector Morris, of the C. I. D. Bombay, charged Peter George, Clerk in the Magazaon Police Court, with criminal breach of trust, etc., in respect of various sums of money amounting to more than Rs. 1,800. It was alleged that the accused, while acting as Judicial Clerk of the Second Presidency Magistrate, received Rs. 1,934 as an exhibit and handed over to the Cashier a sealed packet which on subsequent examination contained only Rs. 934. It was alleged that records in connection with this case were also tampered with. In this connection he was arrested, and further enquiries showed, it was stated, frauds in respect of the disposal of unclaimed articles, as also alleged misappropriation of a sum of Rs. 18 which was to have been sent to the Commissioner of Police as reward to a Policeman. Accused was remanded by the Magistrate.

A New P. and O. Boat.

Her Maiden Voyage.

BOMBAY, May 14.

The P. and O. "Kashmir" which arrived in Bombay to-day is one of the new P. and O. boats of the K Class of nine thousand tons and this was her maiden voyage. She was not to have left London before this week and besides she was intended for the Intermediate and Far Eastern Service, but she has been placed on the Bombay run owing to shortage of boats through war requirements.

BURMA.

A German Arrested in Rangoon.

To be Sent to Ahmednagar.

RANGOON, May 14.

A German prisoner of war named Walter Close was brought to the Brigade Office, Rangoon, to-day from Burma Mines Limited, Namtu, by Sergeant Bird of the Burma Police. Close claimed to be an American but was unable to prove it. He has been confined in the Infantry lines and will be sent under escort to Ahmednagar.

PUNJAB.

Multan Special Tribunal.

MULTAN, May 14.

The Special Tribunal to-day framed charges against ten accused and discharged twenty seven.

The Vernacular Press and the Punjab Government.

LAHORE, May 14.

Apropos of the reference made by the Lieutenant-Governor in his budget speech to the pernicious and disquieting results arising from the circulation of alarmist and mischievous rumours by some vernacular newspapers the Punjab Press Association sent some time ago to the Government assurances of its co-operation with the Government and promised to refrain from publishing any such reports. It is understood that a favourable reply has been received from the Government which is always ready to advise the Vernacular Press in case the latter experience any difficulty in deciding whether any news or comment is undesirable or not.

SIND.

Income-Tax and Provident Funds.

KARACHI, May 14.

The Karachi Chamber of Commerce has resolved to support the Bengal Chamber of Commerce in the objection to the levy of income-tax on contributions to provident funds.

Prize Steamer "Gutenfels."

KARACHI, May 14.

The prize steamer "Gutenfels" from Alexandria arrived here to-day. Her cargo will be delivered to the consignees against the documents of release granted by the Prize Court at Alexandria.

Karachi and the Wheat Export.

KARACHI, May 14.

During the week the Government has taken up in addition to the many whole charters a large quantity of liner tonnage that might otherwise have become available to exporters for parcel shipments. In consequence there is but little chance for any export business except Government wheat. Government fixtures are now reported at 55s.

సనాతన ధర్మరక్షణసభ-నెల్లూరు

I

శ్రీమదులగు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము 2-11-08 తేదీ యందు సంతాన శిశువుల సనాతన ధర్మరక్షణ కౌంట్ ముచ్చటించియున్నది. సభకు గూర్చి వాగ్దానము "సంఘ సంస్కార కథలు సనాతన ధర్మరక్షణము నేకకాలమున నగుటచేత సనాతన ధర్మ సభకు స్వల్పసంఖ్యాకులే వచ్చి యుండుట యొక యాశ్చర్యముకాదు" అని వ్రాయించినారు. కాని ఈ వాగ్దానము సనాతన ధర్మరక్షణము. సంఘసంస్కార కథలు వచ్చిన పత్రికానిధులకుంట్లే ఎక్కువగానే సనాతన ధర్మరక్షణ పత్రికానిధులు వచ్చియున్నారని విషయమును మాయాంధ్ర ప్రతికానిధులకు విన్నవించుకొనుచున్నాను. "కన్యాశ్రమ ధర్మముల నిష్కడుండునని యుడునట్లు అంగీకరించువారే రావలయునని వాగ్దానముగా తీసికొనినట్లు అని వాగ్దానించినారు. ఇట్టివాగ్దానము వాగ్దానము. ఇట్టి విషయములను విమర్శించునప్పుడైనను తాము స్వయముగచూచి విమర్శించుట వ్యాయముని విన్నవించుకొనుచున్నాడను. శ్రీయుత గంధిగారి గూర్చి వాగ్దానించువార సభకు వచ్చుటకు అర్హులెట్లుండి? అని ప్రశ్నించినారు. ఒక పర్యాయము సభవారి నియమములనుగావించిన ఇట్టివాగ్దానముని విన్నవించుకొనుచున్నాడు. వాగ్దానము సుందరముగాగారి యుపన్యాసమునకూడ సుమగ్తుగ చదివిన పిదప అభిప్రాయ మిచ్చుట మంచిదని మామత్తులకు విన్నవించుకొనుచున్నాను. శ్రీసుందర రామయ్యగారు సనాతన ధర్మరక్షణ క్రింద వ్రాసిన మాత్రమునే గౌరవమునకు పాత్రముకాదు! బాలాదేవసుభాషితం! అనబట్టి అపి శబ్దము ఏనకారాధ్యము గాదు కదా. — క. మార్కండేయ శాస్త్రి.

II

నెల్లూరుపురమున గడిచిన 4, 5, 6, 7 తేదీలందు నేక సభలు జరిగినవి. ఒక సభలను మరయొక సభకు అభ్యంతరము కలుగకుండుటకు ఆయాసభల కాలములు నిర్ణయింపబడినవి. కాని, సనాతన ధర్మరక్షణసభ మాత్రము సంఘసంస్కారసభ జరుగిన కాలమునందే జరుపండినది. అట్లు జరుపబడుట కేవలము కాక తాగియున్న నమ్మకాలనున్నాయి. నెల్లూరులో జరిగిన సభలలో నిల్ల, సనాతన ధర్మరక్షణసభ ముఖ్యతమైనదని కొందరి యభిప్రాయము. ప్రతి యొక వింతకును యానాతన సనాతన ధర్మరక్షణసభ వింతను, మామట్టు సంప్రదాన సనాతన ధర్మరక్షణసభలు గాని వారు సహిత మనేకులు విచ్చేసిరి. అగ్రాసనాధిపత్యమునకుంట్లే బ్రహ్మశ్రీ ప్రాథమిక సుందర రామన్ ఎమ్. ఏ. గారి యుపన్యాసము శ్రీ ఆనీలిసంతుష్ట యొక్కయు, బ్రహ్మశ్రీ అల్లాడి శాంతరామశ్రీయొక్కయు ఆశీర్వాదములతోను, మామట్టులతోను, విషయములకుంట్లే శ్రీ సనాతన ధర్మరక్షణసభలకుంట్లే శ్రావ్య సున్నట్లు గానించుచు గాని, తదితర సభ్యులతో విఫలమవోరి. తది. కాలానుసారముగ ప్రపంచము మారుమరునని యును, సమాధులు వైస్మయములనియును, కలియుదు మనుమతాచారములు గానని విష్ణుపురాణము, పరాశరస్మృతిలోని గ్రంథములందు ప్రస్తుత బడియున్నదనియును, ధూమశకటము, ధూమసాకాదు లే. దుటవలన ప్రపంచమునందలి వివిధభాగములకు సుబంధ బాంధవ్యములేర్పడి యొకరినొకరు గమరించి ప్రకర్షించినం గారి వృద్ధి కొందుట—కాదుదీనించు—య్యధ సుకాన్యించుచున్నదనియు శ్రీ ప్రాథమిక సుందర రామన్ గారి చెరుంగని వారుకాదు. కాన నిట్టిమార్పులవల్ల మనమతాచారములు మాత్రము ధార్మికతనుండుటయే గాక, పూర్వస్థితికెండుట అత్యవసరమని చెప్పుటకు వారి కనేకకారణములు ఉండునని యును, అట్టి కారణములను విపులముగ సభామఖ్యున కెల్ల డిందుదురనియును. వారిని చెప్పుటకు వివరములు నేటికి లభింపనాయెనని యును, తలచిచూసభకు విచ్చేసినవారి కిందు కేవల ప్రయోజనముగానించునయ్యె. చేతచేరక చేరిన పండిత సభయందు నేడములును, కాస్త్రములును, భగవద్గీర్తములని రూఢిపరుతురని తెలచిందిమి. అట్లు చేయవలె సనాతన ధర్మమునందెల్ల వానిని. సంప్రదానము గలగుట దుష్ట రము. కాశ్యకావలవాద భూమియును నికామమున గ్రుడ్డి సమ్యక్ములను అనుసారమునకుండెను. మనపు శాంతియును అపస్తంభులకు అనుసృష్టికము గూడ నేడములందును ధర్మశాస్త్రములందును మనకు నిరుద్ధములగునని చెప్పి యుండు వారి వాక్యముల నేని మాకు గొంత శ్రీసనాతన ధర్మ రక్షణసభవారు సర్వత్రుతి స్పృహలకు వికాశి ప్రాయము సుమారు బ్రహ్మచారి. అది మాత్రమే సనాతన ధర్మ సారవ

దాయము కాబోలు. స్పృహకల్పయొక్క కాలనిర్ణయము చేయుట ధర్మశాస్త్రములయొక్క బలాబలములను తీర్మానించుట భగవద్గీర్తములని చెప్పెంబడు నేడములును శాస్త్రములును, వ్రాయబడి లేక చెప్పబడినది మొదలించునకు నెవ్వ ధర్మరక్షణ మార్పడక యథాస్థితియందున్నది నిరూపించుట మొదలగు నన్యవిషయములకు విషయములం ప్రశ్నాపక సంస్కర్తలవలననే కాదనియును, కాదన్నదవుననియును కొన్ని తీర్మానములుచేసి వైస్మయము విధిలేక తుట్టుకుడకు యథాశక్తి సనాతన ధర్మమును బోధించిరి. ఏదియెట్లున్నను ప్రాథమిక సుందర రామన్ గారికి సనాతన ధర్మమునందు గల నమ్మకము త్రికరణముగ కథ్యులందరు నేక గ్రీముగ చెప్పి తీరవలయును. — ఒకసభ్యుడు.

III

ఇటీవల సనాతన ధర్మరక్షణసభ లనేకములు మాటా మాటిగా జరుగుచున్నవి. మదరాసులో నేమి తదితరస్థలము లలో నేమి సభలుజరిపి చాల తీర్మానములు చేయబడినవి. నెల్లూరునందు రాష్ట్రీయసనాతన ధర్మరక్షణసభ జరిగెను. కాశీబజారు మహావాహనారు, సనాతన ధర్మరక్షణమును గూర్చియు గాక, ప్రాచీనగ్రంథములను నేకరించుటయును, వానినిసరిగ్గాంచుటను గూర్చియు విపులముగా చెప్పియున్నారు. ఎన్నియోసభలు జరుగును. లెక్కలేని తీర్మానములు జరుపబడుచును, బలపడుచును. ఏకగ్రీవుగ నామోదింపబడును. ఇదివలె చేస్తే వెట్టి తీర్మానములకు మతిరెట్టి చేస్తురు. ఉపహించినవారికి కాశీ, బలపడినవారికి రామేశ్వరము. ఆమోదించినవారు మధ్యరాష్ట్రములవారు. ఇకవైశాఖముల క్రమమును జరుపుటెట్లు! పదితేదీతీర్మానములలో నొక్కటి యొకను సరిగాదనునదిపడునో, లేదో ఖండితముగా చెప్పి టకు వీలులేదు. అయిన, సుందరరామన్ గారి వాదనను తడక మనస్సుతోనూడ ముచ్చట లాపటే సంతోషకరము. దీనినే పురాణవైశాఖ మందుకు చెప్పెను.

ప్రకృతిను జరుగుసభలన్నియు నొక్కవల్లమువారికే గాక, హిందూమతములోని, సమస్త వల్లముల కన్యాయించుచున్నవి. అయిన నమస్త వల్లముల వారిలో నగ్ర స్థానము నలంకరించిన బ్రాహ్మణబాలిలో నే, అనేక లోపము లలడుచుండుటవలన, వైశాఖవల్లము వీరి నుద్దేశించిన వారియే చెప్పవచ్చును. వీరిలో త్రిపుత్యములవారున్నారో. మన సభలన్నియు నీ త్రిపుత్యములవారి లోపాలలోపములగూర్చి యుండును. ప్రత్యేకించి నేను నేను మతములకు నేను నేను లోపములు కొన్ని యుండుట సహజము. వానిని సరించుటకు, ఆయాశాఖలవారు చేరి, వైశాఖలో చేర్చింపబడిన విషయములకు తాము ప్రత్యేకముగా చర్చింపవలసియుండును. ఆయా శాఖల బలవరుకు, మతవిద్వల నేర్వకలసియుండును. అందుకుసాధ్యములు పండితులు కావలసియుండును. గ్రంథముల త్యాగశక్తియు వీరిని సమకూర్చుటకు దృఢ్యము ముఖ్యము. అచ్చటనే ప్రాణ సంకటము. మధ్యమత పీఠాధిపతులలో నొకరును, మంత్రాలయును స్వాములవారు మంచాలలోను, మధ్యమతాధిపతులు కొందఱు తిరుపతిలోను పత్రికాసంకల్ప రము నొక సభయని జరుపుచును. బూడిద గుమ్మడికాయ జేసిన మజ్జికపులునును పంచమచేయు విధానమును గూర్చి రకరకముల తీర్మానముల చేయుచున్న, నన్ను పరిహాసములు ప్రార్థనగా చేయరాదని ఆమతమువారి నడుగుకొను న్నాను. దృఢ్యము నేలకు ఖర్చు. పండితులలా నవరా సనాతనము భావకమునవును. కార్యక్రమము సంధ్యా

వందన మొప్పజెప్పినవారికి నాలుగు రూపాయలు, దేవతార్చన విధి చెప్పినవారికి ఆరురూపాయలు. కలియుగ శత్రువులు కడచినను, అశుభి సంధ్యావందనమే. ఇతరది చేసినవారు శిక్షియే. వేరడుగుటలేని శత్రువులలేదు. ఈ సభలను నొకభాగికిగా లాభమేగాని సంఘమునకు లాభమున్నట్లు తీరావ్యా దృష్టి కగోచరము. ఇంతద్రవ్యము వ్యర్థముగా ఖర్చుచేయుట కంటే, అచ్చటచ్చట సంస్కృత విద్యాలయముల స్థాపించి బోషించుట బాగుగా నుండునని నాభిప్రాయము. సంధ్యయు వచ్చినదిగనుక చెప్పవలసినచెప్పెను. ప్రస్తుతివిషయమునకు సంబంధించని వైమానికము వ్రాసిండున చదువరలు నన్ను మన్నింపవలెను.

ఇక, కడమాటయేమన వైశాఖునిన కథను జరిపినను జరుపుచున్నాక, ఆలయమున నే మన సాంఘికలోపములను గూర్చి చెప్పించి, వారిని చక్కఱముచుచున్నా మనస్సేషింపవలయును. లెక్కలేన రెండువల్లములవారును, ప్రత్యేకప్రత్యేక సభలగావించి వారివారి లోపాలలోపముల నివారించు నుచు మనస్సేషింపవలసిన విషయము. — బద్ధా పురవాసి.

శ్రీరాజారావు వెంకటజగ్గారాయులగారి మరణము

పితాపురం తాలూకాలోని యుక్కాడగూడెం తల్లి. 7-5-15 ఆదికవైశాఖ బహుళనవమి కు కవారంసా యంత్రమున 4 గంటలకు శ్రీరాజారావు వెంకటజగ్గారాయనిం గారు భూయిలావలన పాంచభూత్యాత్మకమగు నీరూలక రీరమువిడిచి, శ్రీ శేషులై స్వర్గములెరిగి వెళ్లుట కన్యవచ్చిన కరముగా నున్నది. వీరివరలో చాల కాలమువరకు వీరవల్లి సాలెపు ప్రాపులుటగు గానుండెడివారు. వీరు మిరులధర్మాత్ము లుగను భూతదయాళువుగనుండు వ్యవహారదక్షయగు మిక్కి లి వినుతికెక్కిరి. వీరికేప్పటివరకు 70 సంవత్సరముల వయస్సుకలదు. ఈమహాపురుషుడు కుమారులు, కుమార్తెలు, మనుమలు, మనమరాంధ్రు, మునియములు, కూడ వెట్టుమంది గలరు. వీరుచిరకాలము నీరంతకులతోనూడ దులయాగుచు సకలభోగభాగ్యముల నభవించియుమాట లోకమునకెల్లవై ల్లమే. ఇదియొకయతిశయోక్తిగాను వీరుబ్రాహ్మణభక్తిగలిగి యనేకులక నేకయుపకారముల చేసియున్నవారు. వీరిసాదల కనేకులకు ధర్మార్థముగా నావధ్యములగుండు పధ్యపాపాదుల కిప్పించుచు ననేకవ్యాధులను కష్టవిపదలను పుష్కా త్ములు. వీరియాసాధివిష్వాంసులగు సత్యవోలుసోమసుందర కవిగారికశేతకంబునానీ అందు నీగుణములను చక్కగా వర్ణించియున్నారు.

నీ. చిందంబులనుకుండ బృందంబులనుమించి
మంచాముల పానీచి పూర్ణేంద్ర,
ఘనసారఘనసారకాసారములమీలు
తారతారకారకముల నేలు!,
కాళికాకాళిఃకులను నిగ్గించి
కలకండడించుల నణచి!,
తారకాహితారంబులను మాటే
అంబురహితారోదహితో!,
గీ. దశదశాధోగములనీచి విశదముశము
వెల్లివిరసెను గడుల పాలవెల్లికరణి
లలితనుచుచాపరూపక లాకలాప
రావుకులీప్రకీర్ణరామభూష.
అని యిట్లనేకవిధముల వీరికీర్తించి వ్రాసియుండి.

కొత్తరితని అనుసరించి చేయబడినది. కామినియా ఆయిన్.

ఏ శ్రీలకు తమ వెంట్రుకలు నుండరముగా ఉండుకోకలెనని, రానిపోవుటమానవలె ననిన, బజారులో దొరకెడు మానేలను వాడకూడదు. ఎందుకనిన వెంట్రుకలు యేకారణము కల్ల రానిపోవుచున్నవో అని తెలియనిమాదిరి తయారుచేయుచున్నాను. ఈపంకతి శ్రీమతి ఆలోచించవలయును. ఈ కామినియామా నె మూలకలనుండి వానిన సంకోచనప్రకారము తయారుచేత బడియున్నది. ఈమా నె వెంట్రుకలనురాబ్బు పురుగులను నశింపజేయును. వాని కలన వెంట్రుకలు గాలక తిరిగి నెరుగుచుండును. ఈమా నె వెంట్రుకలను పట్టుకలె నున్న గ పట్టుకలెను వెల్లగానుండుచున్నది. ఈమా నె విన్నాములకు విడి పురూరమైయున్నది. ఈమా నె తెలియని యెలురుండి పల్లెమూసానికొకడ కామినియామా నె తెలిస్తే నొచ్చుది. ఈమా నె తెలియనివాడొక్కడునులేదు. అని వెంట్రుకలను విన్నాములతో సమానమయిన నల్లని వెంట్రుకల కలిగించి విన్నునకు చూపవట్టింది మెడకేళి, అనిసాంపుగూర్చి మిక్కిలి యింపును నామ మిక్కిముగా గలిగియుండును. ఇదిఅన్ని జీవించి ఎప్పుడూ గలంబులతో మెనునూన నుండుగాదపతికమును, అలహాబాదు కనుప్రద్య, మంచి ఒకకావ్యంతి పులికడ నున్నాడు. మఱియు మేముకోర్కయే నేలకొలక కామినియామా నె తెలియనివాడు మిరులధర్మాత్ములగుండును పరిక్షించుటకు అనుసారపు

పండితుల ఒకసారికి ఉపయోగించదగి
వెల సీసా 1-కి రూ. 1.
స. నాను ౧౯౧౬ ఏప్రిల్ ౧౯వ తారీఖున

అమృతాంజనము

నొప్పులకు పరమామృతము.

లో ప్రఖ్యాతి మైన మందు.

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము.

సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

శీలనోష్ణలు, వాయువు నోష్ణలు, చార్మిపు నోష్ణలు, కీళ్లపోట్లు, పక్షవాతము, వాపులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు, వీని కన్నిటికి అమృతమువంటిది. సువాసనగలిగియుండును.

చర్మముపైన గాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోకలి నోష్ణలు వెంటము పోగలవు.

దీనిని విదేశములలోగూడ వాడుచున్నారు.

పంచభావచీటి చూచిపోని మోసము గలగద.

అమృతాంజనమునకు సాటివేరు లేదు.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి లేక, 6, తంబుసెట్టి వీధి, మదరాసు.

వనోపధి సార్వాపరిలా

ఇది దేహమునందుంటున్న నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్లపోట్లు, చాలేవాయువుపోట్లు, రసవట్లు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్ని రోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. వాడితంతు భుజకు పుష్టినిగలిగించును. నెత్తురును శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును.

ఒక సీసానుండును వాడిన తోడనే శరీరములో నెలకొనివున్న మూర్ఖ గనుపించును. రెండు సీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును సీసా వెల రూ. 1-4-0.

కుష్టుకుమందు:—ఇది చర్మమును పూర్తిగా బాగుచేసి రోగమును కుదుర్చును. భారతమధువల్లి(తాగు బకు మందు) నాగవల్లితైలము వైపుతకు మందు. ఈ రెండుకలిసి నెలరోజుకు సరిపోవుమందు 5-0-0.

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, గళక. ఫననవాడి, నం. 2. బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

కుక్లనష్టము

గుణమీయనిచో

సాము తిరుగ నీయబడును

100 మాత్రలు గల సీసా రూ. 2-0-0.

పోస్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

నమ్మకమును సంకులు యింకిను శిలపు.

కేటాగు ఉచితముగా పంపబడును.

టవరు అండ్ కో.,

(1-12-14) ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా

నర్వజీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది సంజీవనంబి ఒక కనమాలిక. ఇది మే మన పూర్వీకల అచిరవాక్యపు జ్ఞాపకము. దీనివలన మన కనుగొన కలయున్న రాత్రి పరుండపోవు సమయమున పుచ్చు కొనిన కొన్ని నిమిషములలో వానివలన మన కనపడును. మూత్ర గార్హములకు సంభవించెడి అనేక వ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి వరములకు పటుత్వమును, దేహమునకు బలమును కల్పించును. 20 విధములగు పేహములకు మొదలంటి వాకిము చేయుటలో సుజీవనం బిది "నర్వజీవన్" ఇది శ్రీలు పురుషులు బాలరు వృద్ధులు అందఱునూ నుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నెంచి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియు కలుగును. సీసా 1-కి 2-0-0 పోటీజీ ప్రత్యేకము.

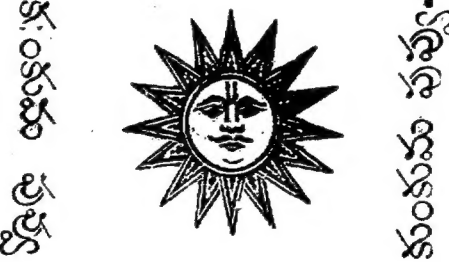
హెసరు జి. యస్. నాయుడు,

(1-15) కలియుగ భిమ.

ఒంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

MADRAS.—Printed and Published by

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమా గ్గును గమనింపుడు. కరస్పాండ్లెల్లు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:— ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ, 21, హమ్మంపేధి, బొంబాయి.

గొప్ప ఆకుభవముగల వైద్య కనిపెట్టబడినది. ఇది చిరకాలము దేహములో యిమిడి కనిపెట్టబడినది. ఇది ములు, కరిమేహము, మేహ గంధి, గంధముల రోగ త్తయము, మేహరణము మేహకాక, అజీర్ణము, నుండు ఏమగకాట, క్షుణ్ణములు, ఆరంభదశలో ముగ్గురుదును. ఈ మొదలైన వ్యాధులను సమీక పేరే "ట్రాసిక్" ము పుచ్చుకొనవారికి బలవృద్ధిగాను జేయును. ఈ ము. ఇదియే "ట్రాసిక్" పనిగూడ పనిజేయును. 40 రోజులు సేవించిన తాదృశ్యముంత తాత్రల బుడ్డి 1-6-0 ప్యాంకి 0 ని. 2. 2-8-0 ప్రత్యేకము. పూతమందు 0-8-0 ప్రత్యేకము. కస్తూరి ఎంపొరియం, నత్తురు హైరోడ్డు, మదరాసు.

ప్రపంచ చరిత్ర.

ఇదివరకు రెండు సంచికలు వెలువడినవి. ఇం దన్ని దేశముల చరిత్రయు సులభముగ భాషలో లగిన పటము లతో కథలవలెవర్ణింప గును. చందాపద్ధతి సులభమునకు రమారమి 600 పుటలు) 6 సంచికలు. చందా రూ. 2-0-0. (పోస్టేజితో సహా) ప్రవేశ దునుము లేదు. సువ త్పరముచందా ముందుగ స్వీకరింకబడును. వలయువారు:—గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ. చింతాడిచేట, మదరాసు అని ప్రారాధు.

Advertisement for Begumshahi Soap featuring an illustration of a woman and text describing the soap's benefits.

ధరత. దేశ హితము పోటీజీలేదు. ఉచితము! ఆయుర్వేదము. ఉచితము!! ఆంగ్లవైద్యవిషయమందును ఆయుర్వేదపద్ధతులయందును మనకుగల అనుభవమువల్ల సేకరింపబడిన వైద్యరహస్యభరితమైన వైద్య విద్య అను పుస్తకము కొనువారికి ధరగాని పోటీజీగాని లేక ఉచితముగా పంపబడును:—రాజవైద్య నారాయణకేకేకేజీ 20 చివరవార్, మద్రాసు.

మాధుర్యమునకు పూచీపడగలము.

స్వచ్ఛమును, సజాతీయమునగు, తెల్ల ఖర్బూజా, మామిడిపండ్లు, ప్రసిద్ధికెక్కిన ల్లి లక్ష్మీపట్టణమందలి "అవుడెస్ట్ ఫ్లూర్స్" - మా బజారుధరల కేంద్రమును మంచివిజ్ఞాన వారివద్ద దొరకును. అన్ని రకముల నములు సప్లయిచేయబడును. ఈ మొక్కలు కావలసినవారు ఇంగ్లీషుభాషలోగూడ ఉచితము. వారికి వ్రాసుగానేది షలో ఈచిరునామాగల -SUPERINTENDENT, adh Seed Stores, Lucknow.

మ రత్నె ల ము

మా లామరత్నెల ము ఒక్కడ బ్యానీ. నాలుగు లగాలకు కొని నాలు గైదు సారులు రాచినయెడల శానర నిర్మాలమగును. నయము కాని యెడల మీ నాలుగు గాలు టిరిగి తీసికొన వచ్చును. వేలకువేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల 1-కి 0-4-0 అమృతాంజనము డిపో, తంబుసెట్టి వీధి, చెన్నపురి. హాని లేదు. నిశ్చయము. గణము కలిగితిరును. అన్ని విధములగు వృద్ధ వ్యాధులు మూలశంకులు, మేహ రణములు, పుండ్లుమున్న గునవి యన్నియును 4 వారములలోనే కుదిరిపోవును. వారమురోజులకు సరిపడుమంది వెల రూ 2-0-0 రెండురోజులకు సరిపడుమందు ఉచితముగ పరిశ్రమిత్తము కుపబడును కలయు వారిటుల వ్రాయులెను. డాక్టరు పునూకాంత హజరీ, బ్లడు స్పెషలిస్టు, 164/1 మాణిక్యోలాస్థిలు, (బీడన స్కేయిన్) కలకత్తా. Dr. Umakanta Hazari Blood Specialist 164-1 Manicktola Street, (Beadon Square) CALCUTTA.